

Pietuvių Laidis

LITHUANIAN WEEKLY NEWS



Nr. 2 (118)

Detmoldas, 1949 m. sausio 8 d.

IV metai

TRISDEŠIMTIES DIENŲ KARAS

Sv. Tėvas apie taiką. — Amerikiečiai negalvoja, kad 1949 m. būtų karas. — Atominio karo ilgis — 30 dienų. — 300 atominų bombų ir sovietų armija.

Kristaus Gimimo Švenčių proga šv. Tėvas Pijus XII priminė pokarinio laikotarpio sunkumus ir pabrėžė: — Dar niekuomet nuo karo pabaigos pasaulis neįstotų tokios stiprios naujo karo baimės ir taip karštai netroško taikos, kaip šiandien...

Politikas teisingai pastebėjo: karo niekas nenori, tačiau yra valstybė su agresyviais norais ir... karas gali būti neišvengiamas.

Atominių karo potenciala
Nors visi pabrėžia, kad karo nenori, tačiau šiandien mažai kas sako, jog karo galima išvengti. Įvairūs modernių ginklų specialistai netgi apskaičiuoja galimo ateities karo pobūdį.

Amerikietis plk. Dale O. Smith praėjusiais metais paskelbė straipsnį tema — „Moderniško karo operacinės koncepcijos“. Analizuodamas atominės bombos panaudojimo galimybes, jis tvirtina, jog trečiasis pasaulinis karas galėtų pasibaigti po 30 dienų. Ta tema rašydama, „U.S. News and World Report“ laikraščio bendradarbis tvirtina: — Orinio žaibo karo planas remiasi faktu, kad atominės bombos savo destruktivine galia prilygsta mažiausiai 200-pai paprastoms bomboms. Šitas planas remiasi idėja, kad 300 lėktuvų, apūpintų atominėmis bombomis, gali vienu puolimu padaryti priešui tiek nuostolių, kiek jų padarė JAV-ų aviacija dviejų metų atakliomis operacijomis Vokietijoje antrojo pasaulinio karo metu...

„Du mūsų 300 lėktuvų dalinių puolimai atitiks ketverių metų buvusį atakų bombardavimą“, tvirtina plk. Smith: „trys puolimai — šešerių metų ir taip toliau...“

Kaipgi galima galvoti, kad tokia kėpa bombarduotume ilgiau kaip mėnesį, ir kad liktu dar kokie bombarduoti tikslai? — klausia pulkininkas. — Tai sukeltų visiška suirutę pramonėje ir padarytų negalimą atstatymą...

Kalbėdamas apie taip bombarduojamą armiją, pulkininkas sako: — Armija, esanti lauke, su perspektyvomis gyventi 30 ar mažiau dienų, atsidūrusi bado akivaizdoje, neįmanydama atsilaikyti, nėra armija, kuri galėtų sukelti baimę. Jokia armija istorijos būvyje nekariavo, turėdama savo užnugarį tuštumą...

Bombų ir karių santykis
„Saturday Evening Post“ skelbia, kad Jungtinių Valstijų turėtų būti 200–300 atominų bombų. Viena atominė bomba pagaminama per 5 dienas. „New York Herald Tribune“ tvirtina, kad jeigu raketa, atitinkanti vokiečių V-2, apūpinta atominės bombos sprogmenimis,

nukristų ant didelio miesto, galėtų sugriauti 35.000 namų ir užmušti 50.000 žmonių.
1948 m. lapkričio 12 d. JT Politinėje Komisijoje D. Britanijos min. Mc Neil paskelbė, kad pastarųjų ketverių metų būvyje sovietų karinės jėgos taip atrodė:
1945 m. 7.000.000
1946 m. 5.800.000
1947 m. 3.900.000
1948 m. 4.000.000

Tokios specialistų mintys ir tokie skaičiai.
Visi žino, kad pasaulis ginkluojasi. Visi mato, kad sovietai nemano nusileisti. Tą jų užsispyrimą geriausiai charakterizuoja kovingo Vengrijos primo Kardinalo Juozapo Mindszenty suėmimas. Vengrai nebūtų drįsę vieni to padaryti.

Naujieji 1949 metai šiandien mums — kaip sfinksas. Vis dėlto tenka abejoti, kad pasaulis išgirstų Sv. Tėvo taikos balsą...
J. Kuzmionis.

RUHRO PRAMONĖ LIEKA SAJUNGININKŲ KONTROLĖJE

RUHRO KONTROLĖ PATENKINA PRANCŪZIJOS NORUS. LONDONE APTARIAMAS OKUPACINIO STATUTO KLAUSIMAS. KINJOJE TĖSIASI SUIRUTE. KARAS INDOZEZIJOJE NESIBAIGIA.

Praėjusių metų paskutinėmis dienomis Beneluxo ir trys didžiosios vakarų valstybės principai susitarė dėl Vokietijos pramonės ir ūkinio krašto pajėgumo centro, Ruhro kontrolės.

Pagal paskelbtą susitarimo tekstą ir prie jo pridėtą žemėlapią plati sritis, siekianti Mūnsterį ir Arnsbergą, įeina į Sajungininkų kontroliuojamą teritoriją.

kuri, ir pasirašius taikos sutartį ar priėmus okupacinį statutą, bus efektyvioje sajungininkų zonoje.

Sio susitarimo tikslas — užtikrinti saugumą prieš bet kokią galimą vokiečių agresijos pavojų. Ši sritis turinti tarnauti tik taikiniams tikslams. Sudarytajai Vakarų Vokietijos vyriausybei bus leista prisidėti prie šio susitarimo. Vokietija Kontrolinėje Taryboje gaus tris balsus. Kiekviena trijų didžiųjų valstybių turės po tris balsus, o Beneluxo kraštai — po vieną balsą.

Prancūzija, paskelbus šio susitarimo tekstą, buvo visiškai patenkinta ir pareiškė, kad turėtų rezervus. Matyti, Prancūzijos nepasitenkinimas anksčiau numatomu Ruhro srities perdavimu vokiečių kontrolei atliko savo vaidmenį, ir naujoji susitarimo bazė patenkino visus suinteresuotus partnerius.

Už tai didžiulę neslepimą nepasitenkinimo bangą kilo Vokietijoje. Vokiečiai nedviprasmiškai pareiškia, kad susitarimas yra padarytas Vokietijos sąskaitai. Esą paskelbtasis susitarimo tekstas yra žymiai žiauresnis už Versalio ir kitas Vokietiją nužėmusias sutartis.

Tačiau BBC komentatoriai pareiškia, kad pralaimėjusį karą Vokietija turinti sutikti su besąlyginės kapituliacijos sąlygomis. Artėjant metui, kada vokiečiams savame krašte bus suteikta dar daugiau teisių, Londone jau ne pirmą kartą posėdžiauja trys didžiosios vakarų valstybės, norėdamos galutinai susitarti dėl Vokietijos okupacinio statuto teksto. Vakarų valstybės, norėdamos paskubinti konstitucines Vokietijos atstatymą, pageidauja kuo greičiau šį statutą turėti. Jo tekstas bus įteiktas Bonnoje posėdžiaujančiai vokiečių parlamentarinei tarybai. Statutas ir konstitucija turėtų būti deklaruoti tuo pat metu.

Londone yra paskelbta smulkmenų apie Karinės Saugumo Tarybos funkcijas. Visa organizacija turėsianti tris skyrius: kamronės ir mokslinių tyrimų prižiūrėtojų. Visi šie skyriai glaudžiai bendradarbiaus ir juos sudarys įvairių prieš Vokietiją kovojusių tautų atstovai. Šiuo metu netruksta balsų, kad

Amerika visą savo dėmesį kreipianti vakarų Europos konsolidavimui ir tvarkymui.

Esą tuo paaiškinama ir dabartinė JAV politinė koncepcija Kinijos konflikto atžvilgiu. Europa dėl to gali džiaugtis, bet tuo pat metu Tolumosiuose Rytuose vyksta Kinijos komunistų žygis. Paskutinėmis dienomis komunistų voros buvo sulaukytos arba pačios sustojusios persitvarko netoli Nankingo ir Pekingo. Šia pertrauka pašalino Čiang-kaišekas ir Naujųjų Metų išvakarėse kreipėsi per radiją į Kinijos komunistus, žadėdamas atsisitatyti, jei Kinijos komu-

nistai sutiks sudaryti visą tautą atstovaujančią vyriausybę. Komunistai atsakė, kovosiu tol, kol sutruošinsiu Kuomintangą karo nusikaltėlius.

Korespondentai iš Sanchajaus praneša, kad Čiang kreipinasis nesąs galutinai atmetas ir reikia laukti, kad abi pusės galinčios pradėti pastarimus taikai sudaryti.

Nankinge dabar vyksta vyriausybės ir Čiang istikimų provincijų gubernatorių ir generolų konferencija, kuri aptarsianti tautinės Kinijos vyriausybės padėtį.

Saugumo Taryba savo paskutiniame posėdyje buvo įsakiusi Olandijai baigti karo veiksmus Indonezijoje ir paleisti suimtųjų respublikonų vadus. Tačiau Olandija šį sprendimą ligi šiol ignoruoja. Olandijos vyriausybė pasitenkino paskelbdama, kad kovos Javoje baigtos, o Sumatroje „policijos akcija“ būsianti baigta po keleto dienų. A. B.

SPAUDOS BALSAI

VATIKANAS NORI APSAUGOTI SVARBIAUSIUS VERTYBES

Iš gerai informuotų Vatikano sluoksnių patirta, kad paskutinėmis savaitėmis didelė dalis Popiežiaus archyvų yra išvežta į Ameriką. Gruodžio ir sausio mėn. iš Romos į Vašingtoną ir kitas paslapyje laikomas pietvakarių Amerikos vietas yra išvežti nauji transportai. Išvežama nepakeičiami meno kūriniai, jų tarpe šimtai paveikslų, statulų, altorių ir kitų bažnytinų brangenybių, kurios per du tūkstantis metų susikauptė Romoje. Šie turtai liks saugiose vietose, kol Europoje išnyks karo pavojus.

Lübecker Nachr.

TVIRTOVĖ PIETUOSE

Šiuo metu tvirtinamas kiekvienas vadinamosios Alpių tvirtovės taškas. Žemumose ruošiamos kiltūys šarvuotiems, o gausios sprogdiniai pagrindinėse kryptyse turį sulaukyti X priešų žygi. Žemumos būsiandos užleistos, o vyrų pasitraukia į gynamus kalnus. Kalnų slėptuvės sujungiamos praėjimais, padarytais šimtus metrų po uolų masyvais. Šios slėptuvės apsaugosiančios ir nuo atominų bombų. Kiekviename slėnyje yra lauko aerodromas, iš kurio moderniški srauniniai lėktuvai gali ginti šveicarijos erdvę. Požeminėse kareivinėse sudėtas maistas ir šaudmenys, kurių pakaks bent trims metams. Sveicarijos armija nebus galima badu priversti kapituliuoti.

Bas, N. Nachr.

ALGER HISS SOVIETŲ ŠNIPAS

JAV užs. reikalų ministerijos buv. ypatingojo skyriaus v-kas ir Jaltos sutarties vyr. parengėjas, Alger Hiss, kaip dabar paaiškėjo, yra sovietų šnipas ir priklausė Vašingtono sovietų šnipų žiedui. Šį pareiškimą padarė Whittaker Chamber, ligi 1938 metų buvęs sovietų špionąžo apmokamas kurjeris.

Westfalenpost

„IZVESTIJOS“ RAŠO,

kad šiandieniniai JAV sociologai karštai dirba rasistine teorija Amerikoje išpopuliarinti. Amerikiečiams turįs būti įrodytas „jų natūralus pranašumas valdyti visą pasaulį“.

West-Echo

Griežta Vatikano laikysena

DPD. I. 2. Vatikano radijas griežtai atmetė visus Vengrijos vyriausybės pasiūlymus tartis dėl katalikų Bažnyčios reikalų sutvarkymo Vengrijoje, neliečiant kardinalo Mindszenty suėmimo. Ryšium su šiuo barbarišku Vengrijos vyriausybės žingsniu, New Yorko kardinalas Spellmann pareiškė, kad Mindszenty suimtas todėl, kad drįso pakelti tiesos balsą prieš prapaužėjus. Tarp komunizmo ir katalikybės nėra ir negali būti kompromiso.

SMARKIOS AUDROS

Naujųjų Metų išvakarėse ir per N. Metus Anglijoje, Prancūzijoje ir Vakarų Vokietijoje siautė nepaprastos audros, pridariusios žymių nuostolių ir sutrukdžiusios pašto, laivų ir geležinkelų susisiekimą.

Tuo pat metu Amerikoje sniego pūgos ir liūtys pridarė apie 2 mil. dolerių nuostolių.

BBC. I. 3. Burmos ir Kinijos vyriausybės sutiko dalyvauti Indijos vyriausybės šaukiamame Azijos tautų suvažiavime New Delhi, kuriame turi būti aptarti Indonezijos klausimai.

PUOLĖ TEL AVIVA

Per Naujuosius Metus Egipto karo laivai granatų ugnimi ir bombomis išbombardavo pasveikimo Izraelio sostinę Tel Avivą. Izraelio komunikate nurodoma, kad pakrančių baterijos nuvijo užpuolikus. Tačiau Tel Avive esanti gera nuotaika, nes Transjordanijos karalius Abdullah pasiūlė pradėti taikos derybas.

D. BRITANIJOS—JUGOSLAVIJOS PREKYBOS SUTARTIS

— Londonas. D. Britanija pasirašė su Jugoslavija vienerių metų prekybos sutartį ir kartu susitarimą dėl nuostolių atlyginimo už Jugoslavijos nusavintą Anglijos piliiečių turtus Jugoslavijoje. Numatoma pasikeisti prekmės už 60 mil. dol. Be to, Jugoslavija už nusavintus turtus sumoka Anglijai 18 mil. dol. D. Britanija priks medį, medžio drubinuos ir maisto produktus, o parduos naftą, mašinų dalis, chemikalus, tekstilės gaminius ir žaliavas Pažymėtina, kad D. Britanijai pašal labai trūksta benzino ir tekstilės.

Tam tikri sluoksnai teigia, kad D. Britanija numato eksportuoti į Jugoslaviją didelę dalį tv. prekių, kurias iki šiol Jugoslavija gaudavo iš Rytų bloko valstybių „valstybės išdavimo“ bylose. Juk ir buvęs prof. sąjunga gen. sekretorius A. Zdanowski, prieš pat mirčių paleistas iš kalinimo, ne be pagrindo šaukė tiems, kurie jo ko nors klausė: „Ne, ne, aš nieko nežinau“ ir ne be pagrindo partijos veikėja J. Puzak po 12 dienų trukusio tardymo iššoko pro policijos rūmų langą.

Tačiau partijų jungimu Lenkijos valdovai nepašalinis Lenkijos pagrindinio veiklos. Ši akcija tik dar labiau padidina pagrindinio organizacijų narių skaičių.

Jugoslavija tikisi panašią prekybos sutartį sudaryti ir su JAV.



Senoji Vilniaus fragmentas. Sv. Jono varpinė.

Demaršai Maskvoje dėl vokiečių karo belaisvių

JAV, D. Britanija ir Prancūzija įteikė Maskvai demaršus, klausdamos, kur yra vokiečių karo belaisviai, kuriuos Sov. Rusija pagal 1947 m. Maskvos susitarimą pasižadėjo paleisti namo ligi 1948 metų pabaigos. Vokiečių įstaigos yra apskaičiavusios, kad Rusijoje dar gali būti per 350 000 vokiečių belaisvių.

Į per radiją ir spaudoje išskeltus šios rūšies kaltinimus atsakė Sov. karinės valdžios Vokietijoje štabo viršininkas gen. leit. Lukjačenko. Jis spaudos atstovams Berlyne pareiškė, kad vakarų valstybės nepaleidžiančios vokiečių belaisvių ir slepiančios jų buvimą vietą. Jis kaltino Prancūziją, kad ji šiuo metu laiko 450 000 vokiečių belaisvių, o amerikiečiai belaisvius naudoja Ramiojo vandenyno atsparo punktuose.

Prancūzijos užs. reik. m-jos kalbėtojas, atremdamas sovietų kaltinimus, pareiškė, kad visi karo belaisviai, išskyrus Prancūzijos taisyklių nubaustus kalėjimo baumėmis ir ketę aukštesnių karininkų, laukiančių baumės už įvykdytus karo nusikaltimus, yra paleisti. Šiuo metu Prancūzijoje yra tik 48 000 buv. karo belaisvių, kurie čia laisva valia liko darbininkais ir dirba Prancūzijos žemės ūkyje ir pramonėje. Gen. Lukjačenko kaltinimus sausio 4 d. pakartojo ir oficiali Sovietų agentūra Tassas, tačiau JAV, D. Britanijos ir Prancūzijos vyriausybės šiuos kaltinimus oficialiai demantavo.

1949 M. VOKIEČIAI TURĖS VYRIAUSYBĖ

Britų karinis gubernatorius Vokietijoje gen. Robertson savo Naujųjų Metų kalboje vokiečiams pareiškė, kad 1949 metai duos vokiečiams vyriausybę ir daugiau teisių tvarkyti savo krašto reikalus. Ši vyriausybė turėsianti bendradarbiauti su kitomis vakarų demokratinėmis valstybėmis.

Robertsono nuomone, per šiuos metus vokiečių gyvenimo lygis pakiląs greičiau kaip bet kas to galėjo tikėtis.

— UP. I. 4. Britų karinė valdžia pasiūlė apginkluoti 5000 vokiečių pasienio sargybinių britų sovietų okupacinių zonų sienai saugoti ir kovoti su toli siekiančia komunistų kontrabanda. Šis britų pasiūlymas turėtų būti įgyvendintas II. 15.

— AP. XII. 31. Pragos spauda įspėjo gyventojus per Naujus Metus negerti daug svaigalų, nes „visos jėgos būsiandos reikalingos penkmėčio planui įgyvendinti“.

— BBC. I. 3. Anglijoje išbandytas pirmas be žmogaus skrendantis raketinis lėktuvas, pasiekęs 1650 km/val.

— BBC. I. 2. Sveicarijoje ir Belgijoje yra panaikintas bet koks prekių normavimas.

Pirmasis Trumano laimėjimas

Sausio 3 d. naujai išrinktas JAV kongresas, kuriame absoliučią daugumą turi demokratai, pradėjo šį metų sesiją. Pačiu pirmuoju balsavimu jis priėmė vieno įstatymo pakeitimą, kuris žymiai palengvina prezidentui naujųjų įstatymų priėmimą. Aštuoniadesimtis pirmasis Amerikos kongresas turės daugiausia darbo vidaus politikos srityje, nes turės įveikti dar revoliucines socialines problemas, už Roosevelt „New Deal“. Užsienio politikos srityje kongreso laukia milžiniškas uždavinys — Atlanto Pakto priėmimas. Šis paktas galutinai suaukintų JAV izoliacionistams.

Esą prezidentas jau aptaręs savo kalbos Kongresui turinį. Vašingtone laukiamą, kad Trumanas patikins kongresą, jog Amerika esanti tikrame kelyje laimėti pirmąjį šalčio karo eta-

NAUJAS JAV KELIAS?

„Wallstreet Journal“ pr. m. gruodžio 14 d. laidoje, rašydama apie JAV užsienio politiką, pasiebi, kad nuo šiol ji bus vis labiau paremiama kariniais skaičiavimais. Esą manoma, kad „šaltasis karas“ su Rusija tik dabar prasidėjęs. Nurodoma, kad valstybės departamentas (užs. reik. m-ja) galutinai palaidojęs vilts susitarti su Sov. Sąjunga, nors atitinkami pareigūnai ir toliau dar laikysis JTO išbandytosios taktikos ir dalyvausią tolimose pasitarimuose.

Ukinė ir politinė Sov. Sąjungos blokada būsianti dar labiau pagriežinta ir būsią stengiamasi paveikti, kad Sov. Sąjunga išniekur negalėtų gauti jos karinę galybę stiprinančių tiekimų. JAV pasiryžusios visose srityse, kur iki šiol nebuvo prieita sutarimo su Sov. Sąjunga, įsitvirtinti ir iš jų nepasitraukti. Šito „gynimosi“ periodo metu jos bandysiančios susirasti dar naujų sąjungininkų. Be to, JAV visą laiką stengsis stiprinti savo ir savo sąjungininkų ginkluotąsias pajėgas.

Vėliau būsią perėita ir dar agresyvesnė politika ir per artimiausius 6–12 mėnesių būsią bandyta įvykdyti keletą jėgos išbandymo pratimų. Tačiau prie didesnių jėgos bandymų būsią prieita tik per artimiausius 2–5 metus.

Tokių sprendimų valstybės departamentas priėjęs dėl to, kad JAV nesijaučia pakankamai stiprios puolamajam šaltajam karui dviejuose frontuose vesti. Vienintelis ginčų tarp JAV ir Sov. Sąjungos išsprendimo būdas šiuo metu esą „geležinio kumščio minkstose pirštinėse“ politika. Pratingo sprendimo su Sov. Sąjunga tegalima priėti tik pasiekus Europoje, Azijoje ir Art. Rytuose JAV ar jos sąjungininkų jėgų pusiausvyrą. JAV politikos uždavinys dabar esąs neleisti per daug išsisklaidyti jėgoms.

Šiuo metu JAV nesandčios tiek pagėvės, kad galėtų visa komunistinį pasaulį apūpinti ūkinei ir karui reikalingomis pagrindinėmis žaliavomis. Ypač šiuo metu trūksta plieno, vario, švino, cinko ir kitų į strategiškai svarbių medžiagų sąrašą įtrauktų dalykų.

Šiuo metu JAV nesandčios tiek pagėvės, kad galėtų visa komunistinį pasaulį apūpinti ūkinei ir karui reikalingomis pagrindinėmis žaliavomis. Ypač šiuo metu trūksta plieno, vario, švino, cinko ir kitų į strategiškai svarbių medžiagų sąrašą įtrauktų dalykų.

Provizoriniu apskaičiavimu, p. Squadrilli žodžiais, iš britų zonos į JAV galėsia patekti apie 50–60 000 tremtinių. Parenkant kandidatų emigracijai, nebus atsižvelgiama į tautybių proporciją. Viskas priklausys nuo dokumentų, kurie bus pateikti DP Komisijai Vašingtone, iš ten, jei bus tinkami, peršęsti į Europą, ir nuo paties kandidato tinkamumo. Iškilus klausimui, kaip bus traktuojami event. kovojusieji prieš vieną sąjungininką, p. Squadrilli paaiškino, kad tatau negali būti kiltinami imigracijai į JAV, jei tik pretendentas turi IRO statusą.

Atsakymų į klausimus metu paaiškėjo, kad į JAV galės išvykti ir invalidai specialistai, jeigu juos pripažins tinkamais specialiam darbiui sveikatos komisija. Nebus kiltūčių įvažiuoti ir našlėms su vaikais, jei tik jos turės reikiama garantijas. Tikimasis, kad IRO jau tuojau pat pradės paruošiamuosius darbus, o pirmieji laivai iš britų zonos galės išplaukti jau š. m. vasario mėnesį. — optimistiškai pareiškė p. Squadrilli.

Pirmieji laivai į JAV iš Britų zonos vasario mėn. — pareiškė Squadrilli spaudos konferencijoje

S. m. sausio 5 d. administraciniame britų zonos IRO centre, Lengo m., gen. maj. E. D. Fenshawe, C.B., C.B.E. būstinėje JAV DP komisijos koordinatorius Vokietijoje Mr. Alex E. Squadrilli priėmė Britų zonos DP spaudos atstovus ir painformavo apie DP biliaus vykdymą šioje zonoje.

Spaudos konferencijoje, trukusioje valandą laiko, be paties Squadrilli dalyvavo JAV gen. konsulas Mr. Vance, gen. maj. E. D. Fenshawe ir lietuvių, latvių, estų, lenkų ir ukrainiečių žurnalistai.

Įžangoje p. Squadrilli pasveikino dalyvius ir pareiškė, kad bendrais bruožais mes jau esame jo kitomis progomis per spaudą painformuoti apie pagrindinius DP įstatymo bruožus ir jo vykdymą. Šios konferencijos tikslas — šias informacijas papildyti ir paryškinti, turint galvoje Britų zonos sąlygas.

Pagrindinis paruošimo į JAV stovykla būsianti Wentorfe. Tad į ją pirmiausia ir vyks p. Squadrilli, norėdamas pradėti parengiamuosius darbus. Visos anksčiau konsulatuose pradėtos bylos nesuteikia jokių pirmenybės, keliaujant pagal DP įstatymą, — pabrėžė p. Squadrilli. Visos įvažiuoti bylos turi būti pradėtos iš naujo, laikantis DP įstatymo ir naujų instrukcijų, kurios bus paskelbtos IRO. Visą parengiamąjį Britų zonoje darbą atlik-

SKANDINAVIJA TURI APSISPRESŲTI

Ryšium su projektuojamu Siaurės Atlanto gynybos pakto Skandinavijos valstybių užsienio politikos klausimai jaudina ne tik Skandinavijos tautas, bet ir sudaro gyvulių diskusijų pagrindą net ir D. Britanijoje ir JA Valstybėse.

Zinome, kad pr. m. vasario 4 d. Svedijos parlamente užs. reik. ministris Oskar Unden, visoms partijoms pritariant, iškilmingai paskelbė, kad Svedija laikysis neutralumo. Šis pareiškimas buvo dar kartą patvirtintas liepos mėn. ir buvo pareiškta, kad Svedija būsimoje Europos konflikto metu laikysis absoliučiai neutraliai ir ginsis prieš kiekvieną savo krašto užpuoliką visomis jos turimomis priemonėmis. Tačiau tuo pat metu parlamente buvo pateiktas, kaip Svedija pradėtų su savo kaimynais pasitarimus dėl galimo karinio bendradarbiavimo.

Skandinavijos valstybių suartėjimas būtų buvęs galimas tik tada, kai Norvegija ir Danija taip pat visiškai būtų pritarusios Svedijos skelbiamajam neutralumo politikai. Tačiau 1940—1945 m. įvykiai parodė, kad neapgalvota neutralumo politika Daniją ir Norvegiją nuvedė į karą, užsiėmė jų okupacija. Todėl šios abi valstybės į Svedijos peršamą neutralumo politiką iš karto pažiūrėjo gana skeptiškai.

Pakako baimės

Po vasario mėn. Svedijos parlamento rezoliucijos sekę įvykiai Prahoje ir Suomijoje, pa-

reikalavę karinio pakto tarp Sov. Sąjungos ir Suomijos sudarymo, sukėlė stipriai pamatutus gandus, kad artimiausioje ateityje ir šį Norvegijos būsio pareikalautą sudaryti tokį pat pakatą. Kad sutrukdytų Sąjietų veržimąsi, balandžio pabaigoje Bergene pasirodė JAV karo laivyno daliniai. Taigi Norvegija greitai susiorientavo.

Nors po to sekusieji mėnesiai ir nesudarė tiesioginės grėsmės Siaurės valstybėms, tačiau įvykiai Berlyne vėl sužadino Skandinavijos valstybių pastangas ieškoti apsigynimo būdų. Spalio 15 d. Oslo mieste įvykusi Skandinavijos valstybių užs. reik. ministrų konferencija nutarė sudaryti Skandinavijos gynybos komisiją, turėjusią uždavinį iširti karinio bendradarbiavimo tarp Svedijos, Norvegijos ir Danijos galimumus ir padaryti atitinkamus pasiūlymus. Ši komisija pirmo posėdžio lapkričio mėn. susirinko Svedijoje. Antras posėdis prasidėjo Danijoje, ir gruodžio 19 d. buvo atidėtas į š. m. sausio m. vidurį, nes šiai idėjai rimtu konkurentu pasidarė besikuriantis Siaurės Atlanto pakatas.

Karinis Skandinavijos valstybių paktas mažiausiai reikalauja bendros užsienio politikos linijos, todėl ir kietas Svedijos neutralumo politikos laikymasis reikalauja panašios politikos ir iš Norvegijos bei Danijos. Svedija ši savo nusistatymą grindžia savo gyventojų nuotakomis ir atsivėlgimu į savo kaimynų Suomiją, kuriai, Svedijai prisijungus

prie Vakarų, Sov. Sąjunga tuo- jiau pritaikytų atitinkamas represijas.

Nepakankamas gynyšinis

Norvegija su Danija taip pat turi rimto pagrindo prisidėti prie Siaurės Atlanto pakto. Abi valstybės neturi pakankamą gynyšini priemonių. Be to, Norvegija supranta, kad būsimo karo atveju jos ištisės Atlanto pajūris pasidarys abiejų kariu- jančių pusių lenktynių objektu. Ir dėl to nėra jokios vilties karo atveju išsaugoti neutralumą.

Stolpės kaimą perėmė sovietai

Išgirdus apie Stolpės kaimo įjungimą į sovietų zoną, kaimo gyventojų tarpe (iš viso 480 asmenų), kurių 96% per rinkimus dalyvavo balsavime, kilo didžiulis sąmyšis: išgašio iškreiptais veidais žmonės bėgiojo gatvėmis kartodami — „išdavimas!“ Kepyklos tuoj išužėjo: kiekvienas nujaudė, kad jų laukia „laudies duona“. Moterys, susimetusios į vežimėlius turimos mantos dalį, traukė į prancūzų sektorių. Kelvė baubė karvės, blivė avys. Iki vakaro kaimo beliko tik senesnio amžiaus gyventojai.

Gruodžio 21-mos ryto ant sustingusių Stolpės kaimo armijų jau gulėjo numesta „Sector Français“ lentelė. Ant plento,

Be to, JAV ir Kanada savo saugumo sumetimais rūpinasi, kad Danijos Grenlandas ir Norvegijos Spitzbergenas jokiomis aplinkybėmis nepatektų į jų priešų rankas, todėl šiu valstybių pritarukimas prie Atlanto pakto yra joms sėkmingo ir efektyvaus Atlanto gynybos sąlyga.

Norvegija ir Danija, neturėdamos pakankamų priemonių patofios apsiginti, tikisi iš JAV susilaukti karinės paramos ir karinių tiekimų, ir todėl joms nėra kitos išeitys, kaip tik prisidėti prie JAV pageidavimų. Skandinavijos valstybės dabar yra atėjęs laikas apsispręsti. Ateitis parodys, kuria linkme jos apsispręs.

BERLYNE VEIKS „PLUTO“

„Pluto“ vadino tą nuostabų technikos kūrinį, kuriuo invazijos metu iš Doverio į Calais sąjungininkų motorizuotoms dalims tekėjo degalai. Po karo jį išmontavus, dalis vamzdžių atgabenta į Berlyno britų sektorių ir manyta sunaudoti kanalizacijos tikslams.

„Pluto“ vadino tą nuostabų technikos kūrinį, kuriuo invazijos metu iš Doverio į Calais sąjungininkų motorizuotoms dalims tekėjo degalai. Po karo jį išmontavus, dalis vamzdžių atgabenta į Berlyno britų sektorių ir manyta sunaudoti kanalizacijos tikslams.

„Pluto“ vadino tą nuostabų technikos kūrinį, kuriuo invazijos metu iš Doverio į Calais sąjungininkų motorizuotoms dalims tekėjo degalai. Po karo jį išmontavus, dalis vamzdžių atgabenta į Berlyno britų sektorių ir manyta sunaudoti kanalizacijos tikslams.

„Pluto“ vadino tą nuostabų technikos kūrinį, kuriuo invazijos metu iš Doverio į Calais sąjungininkų motorizuotoms dalims tekėjo degalai. Po karo jį išmontavus, dalis vamzdžių atgabenta į Berlyno britų sektorių ir manyta sunaudoti kanalizacijos tikslams.

„Pluto“ vadino tą nuostabų technikos kūrinį, kuriuo invazijos metu iš Doverio į Calais sąjungininkų motorizuotoms dalims tekėjo degalai. Po karo jį išmontavus, dalis vamzdžių atgabenta į Berlyno britų sektorių ir manyta sunaudoti kanalizacijos tikslams.

„Pluto“ vadino tą nuostabų technikos kūrinį, kuriuo invazijos metu iš Doverio į Calais sąjungininkų motorizuotoms dalims tekėjo degalai. Po karo jį išmontavus, dalis vamzdžių atgabenta į Berlyno britų sektorių ir manyta sunaudoti kanalizacijos tikslams.

KNYGŲ LEIDĖJAI JUNGIASI VIENYBĖN

Lietuvių Kultūros Fondo St. Komitetas ir knygų leidyklų: „Patria“, „Sudavija“, „Venta“ atstovai š. m. gruodžio 1 d. Augsburgėje buvo susirinkę aptarti knygų leidybą, platinimą, propagavimą.

Kultūros Fondo St. Komitetas pareiškė: Spauda: knygos, laikraščiai, žurnalai buvo ir pasiliks mūsų kultūros ugdymo, tautinio atsparumo nepaimamos vertybės. Knygų leidimas ir platinimas sunkėja diena dianton. Ateityje, tremtiniais sklandantis po visą pasaulį, mūsų spaudai grūmoja sunkimas.

Dabartinė būklė šaukia viso pasaulio lietuvių telktis neatidėdams mūsų tautos uždavinį; mūsų tradicijos, siekiami įpareigoja visoms išgalėmis išlaikyti ir plėsti mūsų spaudą—mūsų kultūros gražų ir tvirtą pagrindą.

Tremtiniai ir pasaulio lietuvių parodė ir rodo nusistebėjimą ir pagarbos vertę dėmesį mūsų spau-

dei. Tai pagilino „Aušros“, „Varpo“ knygnešiu ir Vargo Mokyklos mums brangias tradicijas.

Kultūros Fondas negali nesitebeti ir nepareikšti dėkingumo knygų, laikraščių leidėjams, redaktoriams, bendradarbiams. Tremties dienų varguose mūsų rašto ugdytojai, nugalėję daugelį net neišsivaizduojamas kliūtių, pasiekė neįkainojamą kultūrinį laimėjimą, gražiai išjungdami į Basanavičiaus, Kudirkos, Valančiaus siekimus ir laimėjimus.

Esame padėję gražius ir tvirtus rašto pagrindus, išugdėme supratimą ir pagarbą raštui, turime daug atsparumo ir sugebėjimo parodžiusių rašto leidimo ir platinimo pionierių, turime daug pasišventimo parodžiusių rašto kūrejų—rašytojų, iliustratorių, turime troškimą pasilikti lietuvių kultūros žmonėmis.

Kultūros Fondo St. Komitetas, skatindamas išlaikyti pasiekus laimėjimus ir linkėdamas spaudai ir ateityje pasiekti pašausių kultūrinį lobių, siūlo:

Kultūros Fondo St. Komitetas, skatindamas išlaikyti pasiekus laimėjimus ir linkėdamas spaudai ir ateityje pasiekti pašausių kultūrinį lobių, siūlo:

DP TEISININKŲ KURSAI

Britų zonos IRO vadovybė yra numatiusi artimoje ateityje prie Area centrų ir DPACS-ų iš DP teisininkų, turinčių reikiamas kvalifikacijas, skirti teisiniu patarėjais, kurie teiktų pagalbą ir tremtiniais teisinę pagalbą. IRO vadovybė, norėdama būsimo DP teisiniu patarėjų supažindinti su tais teisiniais klausimais, su kuriais jiems teks susidurti dirbant praktinį darbą, ruošia atitinkamus informacinius kursus. Pirmoji laida tokius kursus baigė Horneburge, o antroji laida lankė kursus 1948 m. lapkričio 29 d. — gruodžio 7 d. Neustadėje, YMCA's patalpose. Kursuose dalyvavo iš viso 36 DP teisininkai, būtent, 10 estų, 8 lenkai, 6 lietuviai (mums buvo rezervuotos 8 vietos, bet 2 asmenys neatyko), 5 latviai, 4 ukrainiečiai, 2 baltgudžiai ir 1 jugoslavai.

Kursus atidarė IRO zoninio direktoriaus teisinis patarėjas Kelly, pareiškdamas džiaugsmą, kad galys kalbėti ir pasveikinti toki gausų būrį įvairių Europos tautų teisininkų. Tuoj sekė IRO pareigūno Jablonski pasakita apie tai, kokie asmenys turi teisę į IRO apūpinimą ir globą. Žem. Saksonijos Oberlandesgericht'o vice-pirmininkas Dr. Erdsigk palygino vokiečių ir anglų teises ir supažindino su vokiečių teismų struktūra. Žydų labdaros organizacijos atstovas Dr. van Dam pirmojo savo paskaitoje kalbėjo apie masinius nusikaltimus, antrą paskaitą—apie politinius ar rasiniais sumetimais sunaikinto turto atstatymą (buvi savininkams. Kontrolinės Komisijos Vokietijai administracinio skyriaus pareigūnas Dr. Fuchs — apie anglų ir vokiečių viešųjų įstaigų santvarką ir jų funkcijas. Teisingumo Ministerijos teisinio skyriaus pareigūnas Dr. Weinberg — apie vokiečių baudžiamųjų teismų struktūrą ir bylose- nos tvarką. Teisėnės žinybos pareigūnas Dr. von Werner — apie tai, kaip vokiečių šeimos teisė tvarko vedybų, skyrybų, adoptavimo ir pan. atvejus. Aukščiausio Kontrolinio Teismo anglų zonoje

pareigūnas Marsden — apie kontrolinės Komisijos Teismus, jų santvarką, bylose nos tvarką ir apeliacinius skundus. Žem. Saksonijos Darbo Ministerijos pareigūnai Dr. Radtke, Gotschack, Dr. Schorrenpfel ir Henkelmann nagrinėjo draudimą nuo nelaimingų atsitikimų, ligonių kasas, pensijas ir bedarbių pašalpas. Visi prelegentai pabrėžė, kad vokiečių socialinės apsaugos teisiniai nuostatai numato tokias pat teises ir pareigas ir DP tarnautojams ir darbininkams. Po paskaitų sekdamo klausimai ir distinkcijos, kuriose pasireiškėdavo ir lietuvių teisininkai.

DAR DĖL IRO APMOKAMŲ Į KANADĄ KELIONĖS IŠLAIDŲ

Patirta kad IRO (Ottawa, 100 Spark St.) tikrai apmoka tokių šeimų keliones, kurios atvyksta iškvietusios tremtinių, dirbančių pagal darbo sutartis. Kvietėjai reikia užmokėti tik už kelionę geležinkelio nuo uosto iki gyvenamosios vietos. Žinoma, gavęs reikalavimą kelionę apmokėti, suinteresuotasis turi laisau arba asmeniškai kreiptis ir to prašyti. Partitina, kuriuos tai įstaigų, asmeniškai kreiptis į tos įstaigos direktoriaus pavaduotoją arba patį direktorių.

Už seimas, išsikviestas senesnių Kanados gyventojų, kaip buvo pareiškta IRO įstaigai, jie negalėtų apmokėti.

Visais atvejais klausimas sprendžiamas individualiai. „N. Liet.“

STEIGIAMAS TREMTINIAMS GELBĖTI FONDAS

Kanadoje (Toronto) lietuviams tremtiniais gabenami komisija nutarė įsteigti fondą, iš kurio būtų duodamos paskolos lietuvių kelionei į Kanadą apmokėti.

— Londonas. Valstybės turty ministeris Sir Stafford Cripps ž. rimuose pareiškė, kad Britų zonos okupacija nuo karo pabaigos iki 1948. III. 31 d. D. Britanijai kaštavusi 537 mil. sv. st.

k) Skirstant tremtįjį po visą pasaulį, nykstant lietuvių kultūriniam susitelkimams Europoje, randame tikslingu reikalu organizuoti rašto leidimo centrą JA Valstybėse.

Kartu su visa mūsų tauta, kartu su bendradarbiais, skaitytėjais mes tikime gražesniu, turtingesniu kultūrinį mūsų rašto rytojumi. Tai mums liudija gražūs mūsų rašto pasiekimai praityje, mūsų rašo mielė kultūrai, raštui.

Lietuvių Kultūros Fondo St. Komitetas ir knygų leidyklos: „Patria“, „Sudavija“, „Venta“ sutaria:

Artimai bendradarbiauti knygų leidime ir platinime. LKFondas per savo skyrius ir bičiulius padeda leidykloms visuose jų darbuose, ypač knygas platinti. Dažnesniuose susirinkimuose tartis dėl bendradarbiavimo ir savo ugdymo.

Leidyklos „Patria“, „Sudavija“, „Venta“ nuo savo leidinių pajamų skiria atitinkamą nuosimtį Liet. Kultūros Fondui.

Leidyklos „Patria“, „Sudavija“, „Venta“ artimiausioje ateityje išleidsia platų knygų katalogą, laikotarpiais leis raštus skelbimo ir informavimo reikalam.

Leidžiant ir platinant spausdintus, leidyklos išpareigoja savo veiklą suderinti Europoje ir užjūriuose.

Leidyklos „Patria“, „Sudavija“ ir „Venta“ sveikins kiekvieną leidyklą ar privatų leidybą prisidedančius prie šio susitarimo.

Lietuvių Kultūros Fondo St. Komitetas kviečia visas leidyklas jungtis į mums visiems svarbų rašto leidimo, platinimo darbą. Pasirašė:

Lindas Dovydėnas
Liet. Kultūros Fondo St. Komiteto Pirmininkas
J. Lenkaitis
Leidykla „Patria“
L. Vismantas
Leidykla „Venta“
Aleks. ir Vl. Sulaičiai
Leidykla „Sudavija“
(Pabaiga)

KALĖDŲ NUOTAIKOS ANGLIJOJE

Jau Bergson'as tvirtino, kad subtiliausias pavojus žmogui yra prapratimas, kuris liudija apie negalią ir senatvę. Kūdikis, paskum vaikas visu kuo domisi: jo akumės smalsiai seka drugelio skridimą, laukų gėles žiedo išsikleidimą, upelio čiuřenimą. Suaugęs žmogus pradeda su visu kuo apsiirasti. Jo akys tartum, nepastebi, o ausys neišgirsta pasikeitimų. Toks žmogus su seno žmogaus abejingumu nusiskundžia: „Manęs niekas nestebina. Man visiškai neįdomu...“

Ypačiai tokios nuotakos ne kartą lydi lietuvių tremtinius, kurie jau kelinti metai keliauja per pasaulį ir turi progos pamatyti naujų ir neregėtų dalykų. Čia mažai kas stebina lietuvius, bet tėvynės ilgesys Lietuvos pamišus, vietovaidžius ir ramius viensėdžius nuspalvina nepaprastai gražiomis spalvomis.

Praėjusių metų Kristaus Gimimo Šventės Anglijoje gyvenančių lietuvių visur buvo laukiamos, norint pasilėsti po nuolatinį darbą, susirinkti kur nors erdvesnėje vietoje ir ramiau atsikvėpti.

Beveik kiekviena vyrų stovykla, beveik kiekvieno lietuvių są-gos skyriaus valdyba jau iš anksto galvojo apie Kūčias ar Kalėdų pobūvį. Ne tik galvojo, bet ir planavo, rinko normuotą maistą užkandoms, sudarinėjo programą.

Labai gražiai ir įdomiai Kūčių vakarą praleido Scriven (Nr. Knaresborough) stovyklos lietuvių. Vietos skyriaus valdyba jau iš anksto rūpinosi ne tik užkandomis, ne tik programa, bet ir svečiais. Pagaliau buvo susitarta su Bradfordo lietuviams, kurių dalis pažadėjo atvažiuoti specialiu autobusu ir kartu praleisti vakarą.

Kai autobusas atvežė svečius (apie 25 žmones), Kūčių vakarienė buvo pradėta erdvoje stovyklos salėje. Be saviškių vakarienių dalyvavo Knaresborough kat. kunigas Patrick Gabriel McNally, benediktinas, stovyklos ve-

dėjas, Zemės ūkio Komiteto nariai ir dar vienas kitas. Vakarienę pradėdant visi pasimeldė ir pasidalino kalėdaičiais. Vaisių metu sveikino kuo. klebonas, anglai sveičiai, o jiems gražiai lietuvių vardu atsakė p. L. Trilupaitis.

Tačiau įdomiausiai buvo, kai atkeliavo Kalėdų senelis su didžiuliu dovanų maišu. Jis papasakojo savo išpuščius iš Lietuvos ir perskaitė Lietuvos Motinos ir Partizano laiškus tremties lietuviams. Visų vyrų veidai surimtėjo, o mintys skrido į kenčiančią Tėvynę...

Paskum Senelis pradėjo kalinti dovanas, kurių užteko ne tik vietiniams, bet ir iš toliau atkeliavusiems svečiams.

Po vakarienės visi nuvyko į Knaresborough bažnyčią, kur Bernėliū Misišas laikė lietuvių kunigas. Sv. Mišių metu giedoją stovyklos vyrų choras, vadovaujamas p. Untulio. Gausiai susirinkę anglai susižavėję klausėsi lietuvių giesmių. Kalbėdamas apie Kalėdų prasmę, anglas kunigas priminė tremtinius, kurie taipgi neturi žemėje ramios vietos...

Vietos gyventojai, kaip pamintė vienas anglas pareigūnas, jau spėjo susipažinti su lietuviu ir juos vertina kaip rimtus ir drausmingus darbininkus ir susipratusių piliečius. Gerai tad, kad šventą Kristaus Gimimo Naktį tikintieji turėjo progos pasimelsti už mūsų mielą Tėvynę.

Gruodžio 26 d., antrąją Kalėdų dieną, Bradfordo lietuvių su rengė jaukų šventinį pobūvį.

Rytą vietos ir apylinkės lietuvių gausiai dalyvavo St. Ann's bažnyčioje. Lietuviškų pamaldų metu giedoją vietos lietuvių choras, vadovaujamas p. Juškos. Vėl nuotaikingos kalėdinės giesmės nukėlė visus į paprastą Lietuvos bažnyčias ir priminė išpuščias pamaldas su sausakimšai prisigūžusiais žmonėmis.

Po pietų St. Patrick's parapijos salėje susirinko apie 200 lietuvių. Susėdė už valgiais apkrautų stalių.

Kanadoje tamsių gaivalų nužudytas lietuvis

Napoleonas Jonušas, buv. Blombergo lietuvių policijos vadas, ats. leit., gražiai išgyvenęs Blombergo stovykloje trejus metus, š. m. liepos mėnesį išemigravo į Kanadą dirbti žemės ūkio darbų, tikėdamasis greitai laiku atsikvėpti iš Vokietijos ir savo žmogų su dukrele.

Tačiau prieš pat Kalėdas, gruodžio 21 d., Kanados laikraščiai dideliems raudėms paskelbė, kad Napoleonas Jonušas nežinomu piktadarių nužudytas. Spėjama, kad nužudymas įvyktas komunistų politiniais tikslais. Štai kaip Kanados „The Star“ aprašo šią šurpią nekaltą lietuvių žmogžudystę:

„Lietuvius DP, Napoleonas Jonušas, šiandien rastas negyvas; jis buvo kalvio kūju užmuštas į galvą ir apskutas virve. Kadangi aiškias žmogžudystės pagrindas nesurasta, policija tiki, kad tai yra politinis keršto aktas, įvyktas tam tikrų Europos agentų, nes šis žmogus buvo žinomas kaip antikomunistiškai nusistatęs. Savo gyvenamose apylinkėse jis tei gyveno labai trumpą laiką ir visiškai jokiu priešų neturėjo.

Jonušas atvyko į Annie Baryluk's farmą prieš savaitę, o Kanadoje iš viso tegyvena nuo 5 d. rugpjūčio.

Lavonas buvo rastas 9,55 val. prieš pietus šiandien (XII. 21 d.)

kajmyno Aristide Leroux'o, kuri šeiminkė Annie Baryluk pasi- šaukė padėti ieškoti jau nuo vakar dingusio Jonušo. Radus lavoną, pašaukta policija. Apžiūrėjęs policijos vachmistras įsakė lavoną pakelti toje pačioje vietoje ir saugoti, o kalvė uždaryta ir užantspauduota iki atvyks policijos inspektorius.

Policija sako, kad kraujo pėdsakai veda nuo pastato durų link to pastato vietos, kur lavonas rastas prie sienos pakabintas pusiau sėdinčioje padėtyje. Nei rankos, nei kojos nebuvo surištos. Policija mano, kad lavonas taip priristas jau po nužudymo.

Iš savo pusės galime pažymėti, kad N. Jonušas buvo doras, sąžiningas, niekam nieko bloga nepadaręs lietuvis. Jo galėjo nekęsti tik toji gobši ranka, kuri šiandien smaugia mūsų tėvynę.

Kad žmogžudystės siūlai gali vesti į planingą terorą, einantį iš rytu, gali rodyti ir tas faktas, kad Jonušas buvo užkliuvęs Vilniaus komunistų leidiniams ir kad Jonušas kaltino ir iš Blombergo repatriavęs šoferis Gailius (Blombergo žinomas ir apgavys-tėmis).

Įvykis tragiškas visiems lietuviams. Jis nepaprastai sunkiai išgyvenamas našlės, kuri su mergaite jau buvo pereinanti į stovyklą ir tikėjosi greitai išvykti į Kanadą. Tam.

PO VIENERIŲ METŲ DARBO ANGLIJOS TEKSTILĖJE

RAŠO J. KARKLIUS

3. Sovietų agentai ir komunistinė „Tiesa“.

Nors daryta atranka verbuojant tremtinius į Angliją, vis dėlto su jais atvyko ir keletas NKVD užvertuoto komunizmo agentų. Jų veikla pasireiškė tuo, kad atvykusių tremtinių tarpe buvo leidžiami fantastiškiausios gandai ir kurstoma prieš anglų valdžios įstaigas. Ypatingas dėmesys buvo atkreiptas į paliktas seimas Vokietijoj. Kad suardyti seimas, NKVD agentai iš Anglijos pradėjo siuntinėti anoniminius provokacinius laiškus apie vyrų „neištikimybę“ likusius žmonoms Vokietijoj, o iš Vokietijos vyrų gaudavo panašaus turinio laiškus apie savo žmonas. Komplotuodami tremtinių gerą vardą, NKVD provokatoriai panaudodavo įvairias priemones, kaip tai degtinė, kortas ir pan. stengdavosi mažiau susipratusių tarpe sukelti muštynes, barmius ir nepaąkntą.

Tačiau šitos priemonės beveik neturėjo pasisekimo. Tremtiniai tuojau atkreipė dėmesį į NKVD agentų veiklą, ir jie buvo izoliuoti. Neatsarginiai agentai išryškėjo pirmomis į Angliją atvykimodienomis, o jų darbai tuojau sudomėjo atitinkamos anglų valdžios įstaigas. Tenka apgailestauti, kad tokių išpaugų atsirado ir lietuvių tarpe. Ypač pasizyrėno savo provokaciniu elgesiu Zenonas Antanaitis, kuris atvykęs į Angliją gyveno pereinamojo stovykloje ir nesutiko su bet koku skyrimu ir darba. Girtuokliavimas, muštynės, nuolatiniai konfliktai su valdžios įstaigomis, šmeižtai ir kitos panašios priemonės — buvo minėto asmens darbo sritis. Pagaliau ir anglų valdžios įstaigoms pritrūko kaniamybės ir Z. Antanaitis buvo išsiųstas pas „tėvelį“. Lietuvoje Antanaitis per radiją ir tremtiniais skirtingo spaudos paskelbė tariamasias „revellacijasapie lūd-

PO VIENERIŲ METŲ DARBO ANGLIJOS TEKSTILĖJE

RAŠO J. KARKLIUS

na likimą, kurio susilaukė suverbuoti ir britų salas tautiečiai“. Tačiau kiekvienas tremtinys, palyginęs „revellacijas“ su tikrove, padarė išvadą, kad sovietų agentų melas neturi ribų.

Sovietų propagandinius leidinius gauta ir Anglijos lietuvių. Atitinkamos brošiūros ir kai kurie komunistinės „Tiesos“ numeriai yra siunčiami paštu atskirų asmenų adresais. Paskutiniu laiku šios spaudos siuntimas yra suaktyvintas, gaunamas vis didesniais kiekiais. Susipažinimas su šia spauda duoda ir teigiamų rezultatų, nes tarp nežymių žmonių žmonės moka surasti tikrą tiesą ir susidaryti tikslesnį vaizdą apie mūsų kėnciančią tėvynę.

Panašias į Z. Antanaičio „revellacijas apie liūdą likimą“ paskelbė „Tiesoj“ (Nr 247, 1948. X. 17), kaip gyvena nuviloti į Angliją DP lietuvių) iš Anglijos išvykęs A. Gudaitis, dirbęs tekstilės pramonėje. Atvykęs į Angliją, A. Gudaitis tiek susižavėjo krautuvų turtingumu, kad tik pradėjęs dirbti ir nusistatęs ne vieno svaro, pradėjo skolon pirkinėti įvairius daiktus. Skolos, nuolatinis girtavimas ir nesantaikra šeimamoje privertė A. Gudaitį ieškoti pagalbos, kurią rado Sovietų pasiturinėjė. Su šia pagalba atėjo ir sovietų pasiturinėjė atvežti dokumentai, kuriuose buvo įrašyta grįžimo į tėvynę vieta — Leningradas. Žmogelis nusigandęs tai pamatęs, tačiau kelio atgal jau nebuvo. Tokiu būdu A. Gudaitis išvyko į Sovietų S-gą.

A. Gudaitis per kaž kokį korespondentą P. Gerulaitį, kuris greičiausiai atvyko į Leningradą ir apklaushė (o gal ir remdamas NKVD tardymo protokolu), minėjo „Tiesoj“ pasakoja tokių „bausių“ dalykų apie tekstilininkus, kad mes čia skaičiuojame šią informaciją turėjome skanaus juoką kaip iš gerai pavyskuo feljetono. Per daug vietos čia užim-

ALB — Bielgradas. Britų ukiniai slunksniai teigia, kad britų inžinieriai padės Jugoslavijai įvykdyti geležies ir plieno pramonės penkerių metų planą.

na šios informacijos nesąmonių citavimas, tad paliešiu tik tą vietą, kuri liečia tekstilėje dirbančius ir kuri kai kam galėtų atrodyti tikresnė.

A. Gudaitis pasakoja: „— Oficialiai turėjome dirbti 8 val. per dieną. Bet mūsų uždėdarbis buvo toks menkas, kad patys prašydavome leisti dirbti viršvalandžius. Atidirbus po 12 valandų per parą, uždirdavome už kiek 100 šilingų per savaitę. Jų užtekdavo davinųjų išsipirkti ir užsimokėti už fabrike duodamą sriubą. — Kokiomis sąlygomis gyvenome, spreksite iš to, kad buvome priversti sriubą srbėti ir košę valgyti be šaukšto. Mūsų pirštai, nuplinkinti sieros rūkštimi, buvo mūsų šaukštai ir šaukštai. Gyventi teko ir toliau stovyklose, barakuose, nes pasisamdymėi karnėlių, nepajėgdavome. Net dirbant fabrike teko nuorūkas rankioti gatvėse.“

Tiesa yra, kad oficialus darbo laikas savaitėje yra 45 val. Paprastai dirbama penktias dienas savaitėje po 9 val. kasdien. Dirbant viršvalandžius, kurie nėra privalomi, savaitinis atlyginimas vyrams padidėja per 100 šilingų. Iš tokio atlyginimo pragyvenimui išleidžiama apie 50 šilingų. Žinoma, A. Gudaičiui toks atlyginimas buvo per mažas, nes čia banka degtinės kainuoja apie 40 šilingų. Tuo tarpu vyrai, dirbantieji žemės ūkyje ir gaunantieji 90 šilingų savaitėje, po vienerių metų darbo turi susitauptę per 100 svarų ir kai kurie jau nusipirkę namus. Labiausiai nusteblinti lietuvius galėtų A. Gudaičio absurdiškas tvirtinimas, kad esame „priversti sriubą srbėti ir košę valgyti be šaukšto“. Valgyti be šaukšto“ tegali tik sovietinio ruožaus piliečiai, ką mes visi esame pastebėję pirmomis 1940 metų okupacijos dienomis.

DP TEISININKŲ KURSAI

Britų zonos IRO vadovybė yra numatiusi artimoje ateityje prie Area centrų ir DPACS-ų iš DP teisininkų, turinčių reikiamas kvalifikacijas, skirti teisiniu patarėjais, kurie teiktų pagalbą ir tremtiniais teisinę pagalbą.

IRO vadovybė, norėdama būsimo DP teisiniu patarėjų supažindinti su tais teisiniais klausimais, su kuriais jiems teks susidurti dirbant praktinį darbą, ruošia atitinkamus informacinius kursus. Pirmoji laida tokius kursus baigė Horneburge, o antroji laida lankė kursus 1948 m. lapkričio 29 d. — gruodžio 7 d. Neustadėje, YMCA's patalpose. Kursuose dalyvavo iš viso 36 DP teisininkai, būtent, 10 estų, 8 lenkai, 6 lietuviai (mums buvo rezervuotos 8 vietos, bet 2 asmenys neatyko), 5 latviai, 4 ukrainiečiai, 2 baltgudžiai ir 1 jugoslavai.

Kursus atidarė IRO zoninio direktoriaus teisinis patarėjas Kelly, pareiškdamas džiaugsmą, kad galys kalbėti ir pasveikinti toki gausų būrį įvairių Europos tautų teisininkų. Tuoj sekė IRO pareigūno Jablonski pasakita apie tai, kokie asmenys turi teisę į IRO apūpinimą ir globą. Žem. Saksonijos Oberlandesgericht'o vice-pirmininkas Dr. Erdsigk palygino vokiečių ir anglų teises ir sup

KULTŪRA VISUR MUS TURI GAIVINTI

Emigracijos būgno sklaidomi po visus pasaulio kampus, vis labiau ir tvirtiau pajuntame, kad, netekę po kojų gimtosios žemės, nesunkiai dvasiškai ir tikrai gyvais žmonėmis galime išlikti tik nuolat gaivinami savos kultūros ugnies. Tėvynės ilgesys mus kankina, svetimos itakos žaloja, ir mes kartais išmušami dėl to iš pusiausvyros, pradame nebesusivokti, prarandame pasitikėjimą savimi, pasiduodame pesimizmui.

Į švėtimus kraštus išemigravę tremtiniai niekad negali užmiršti Vokietijos stovyklose dvasią gailiosios Lietuviškos kultūrinės veiklos. Ją su ilgesiu prisimena. Visai nenuostabu, kad kur Australijoje ar Kanadoje nuo savųjų atsikrėtę lietuviai tiesiog reikviuja laiko lietuvišką laikraštį ar knygą. Tai yra ne tik savųjų, bet ir savosios kultūros ilgesys. Toji kultūra yra lyg balzamas ilgėsioms žaizdoms gydyti; ji yra ir skydas sveikam lietuviškumui išsaugoti.

Bet ar visada mes pakankamai ta kultūrine šiluma naudojames?

Nuostabu yra skaityti, kad Vokietijos lietuvių laikraštis tokioj, pav., Australijoje eina iš rankų ir rank, kol suplyšta. O kodėl negalėtų kiekvienas taji laikraštį išsiraišyti, kodėl negalėtų kiekviena išleistoji lietuviška knyga pasiekti ir tolimiausiam pasaulio kampe gyvenantį lietuvių? Juk pinigų tam reikalui užtektų. Čia nieko daugiau nėra, kaip tik nerangumas, apatiškumas ir iniciatyvos stoka. Ties lietuvišką spauda čia sustojama dėl to, kad kol kas tik šioji kultūros paukštė gali perkristi ir vandenynus, ir miškus, ir džiungles, ir kalnus, ir pelkynus... Ji visur gali rasti dirbantį, kenčiantį ir kovojantį lietuvių. Tik tas lietuvis ir pats turi parodyti bent kiek pastangų, o jam į pagalbą turi ateiti ir lietuviškos organizacijos.

Tačiau ir pačioj Vokietijoje gyvenant lietuviai ne visi pakankamai pasinaudoja tais lietuviškos kultūros turtais, kuriuos teikia tremties gyvenimas. Po šios įžangos sustokime

TIES „AIDŲ“ KOMPLEKTU

Štai guli ant stalo 532 ps. didelio formato 1948 metų kultūros žurnalo „Aidų“ komplektas. Ir graži ir turininga! Vėšelius ir tekstą puošia gausios, daugiausia lietuvių dailininkų darbu, iliustracijos, fotografinės nuotraukos. O įvairių sričių skaitytojai čia kiekvienas ras ką nors įdomaus. Poezijos mylėtojai nuolat skaitys: J. Aisčio, V. Ališo, August-Vaičiūnienės, A. Barono, M. Bavarsko, K. Bradino, B. Brazdžionio, P. Jurkaus, V. Kazoko, J. Kėkšto, P. Kozulio, H. Nagio, A. Nykos-Niliūno, Vl. Pročiūnaitės, Vl. Slaito, A. Vaičiūnaitės ir kitų poezijos. Čia spausdinami ir nespausdinti B. Sruogos, V. Mačernio poezijos kūriniai. Čia rasime ir pasaulio žymyųjų poetų vertimų. Beletristikos mėgėjai galės grožėtis A. Barono, J. Jankaus, J. Jurkaus, P. Orintaitės, J. Tininio,

A. Vaičiūnaitės ir kitų puikia beletristika. Stipriai yra atstovaujama drama J. Griniūso ir A. Skėmos ir gais dramos kūriniais. Žurnalas apima įvairias gyvenimo ir mokslo sritis. Religija, filosofija, pasaulėžiūra, istorija, visuomeniniai mokslai, kalbotyra, literatūros istorija ir kritika, pedagogika, dailė, teatras, muzika, gamtos mokslai, akademinis gyvenimas — vis turi savo skyrius ar tos srities klausimai nagrinėjami atskiruose straipsniuose. Visų jų ir suminėti čia neįmanoma. Vien tik autorių gausumas labai daug pasako. Štai eilė vardų autorių, komplekte išspausdintųjų vieną ar daugiau straipsnių: V. Balčiūnas, P. Gaudys, J. Girnius, J. Gutauskas, St. Yla, A. Maceina, Dr. K. Avilzonis, Vcl. Biržiška, J. Cicėnas, G. Galvanuskas, J. Gimbutas, Z. Ivins-

kis, P. Juozaitis, P. Jurgėla, J. Kakarieka, J. Kaupas, J. Krallikauskas, J. Lingis, J. Matusas, Dr. Normantas, J. Pauperas, J. Povilaitis, J. Puzinas, E. Simonaitis, S. Sužiedėlis, A. Šapoka, V. Vilimas, Dr. J. Balyš, St. Barzdukas, E. Fraenkėlis, J. Griniūso, J. Kantrinis, V. Kazokas, F. Kiršis, V. Kulbokas, V. Maciūnas, A. Mažulė, A. Nyka-Niliūnas, A. Vaičiūnaitis, Dr. A. Ramūnas, M. Alseikaitė-Gimbutienė, J. Blekaitis, J. Gaidelis, P. Jurkus, St. Palka, A. Rannit, V. Rimvydas, A. Vaičiūnis, I. Vasilūnas, S. Kopoluola, B. Stoškus, D. Jesaitytė, A. Mikulėnas, L. Miškinis, J. Miščiūsis, Vl. Pročiūnaitė ir visa eilė kitų, tepasirašiusių inicialais ar tiktais sutrumpiniais.

Kiek išleista lietuviškų knygų 1948 metais

Lietuvių Bibliografinės Tarnybos pranešimu, iki 1948 m. gruodžio 20 dienos išleista 173 knygos ir 73 periodiniai leidiniai. Palyginę su praėjusiu metų statistika (1945 — 93 kn., 149 per l.; 1946 — 268 kn., 256 per l.; 1947 — 228 kn., 132 per leid.,) matysime, kad knygų ir kitokių leidinių skaičius sumažėjo. Tačiau tai sumažėjimą atlygina leidinių kokybė. — 1945-48 metų lietuvių trenitinių knygų katalogas, paruostas Liet. Bibl. Tarnybos, yra atduotas išleisti „International Exchange Agency“ Neumünsteryje. Netrukus jis žada pasirodyti. — Latvijos toki katalogą yra išspausdinę rotariūrai, Baigta katalogą spausdinti ir gudai. — 1945-48 metų laikotarpį lietuvių trenitinių knygų išleide 762 leidinius, latviai — 971 leid., gudai — 259 leid.

— Dėl latvių leidinių skaičiaus turime pastebėti, kad jie į katalogą yra įtraukę ir JAV išleistus latviškus leidinius. Lietuvių ir gudų bibliografijoje tetaikomi trenitinių leidiniai tik V. Europoje ar kelionėje į šikurdimo kraštus išleisti leidiniai. Paėmus tą patį pagrindą, santykis leidinių žymiai pasikeičia latvių naudai.

Smulkesnių lenkų tremties bibliografijos žinių neturima. Jų bibliografo J. Klukowskio pateikti duomenys apie amerikiečių zonos lenkų leidinius 1945-46 m. rodo toki santykį su mūsų leidiniais: 1945 m. — liet. 33, lenkų — 45; 1946 m. — liet. 144, lenkų — 116 (iš Liet. B. Tarn. Biuletenio)

PROF. ŠILKARSKIO VEIKALAI VOKIEČIŲ KALBA

Prof. V. Šilkarskis, ilgesnį laiką profesoriaus Vytauto Didžiojo Universitete Kaime (prieš tai Maskvos, Tartu ir Vilniaus S. Batoro universitetuose), dabar skaito filosofiją Bonn'os universitete. Jis vokiečių kalba leidžia krikščioniškos filosofijos ir poezijos archyvą. Tuo tarpu iš numatytų 12 tomų išleistas 4-sis (Jugendgeschichte Adolf Dyroffs mit einigen Streitziigen durch die Jahre seiner Reife und Vollendung, 1946 ir 2. laida — 1948). Parengti spaudai dar 4 tomai. Iš šio rinkinio, pavadinami „Deus et Anima“, leidžiami mažesnieji veikalai, skirti Dostojevskui, Solovjovui, Nietzschei, Tolstojui, Teichmüllerui ir Dyroffui. Jau pasirodė du pirmieji sąsiuviniai. (LBT)

APIE LENKIJOS KULTŪRINIŲ TURŲ LIKIMĄ

— Varšuvos hipotekos archyve rastas garsaus lenkų karo vado kunigaikščio Juozapo Ponia-tovskio testamentas. — Karo metu vokiečiai išgąbeno iš Lenkijos bibliotekų la-

saulėžiūros dvasioje leidžiamas žurnalas, tačiau jis yra užėmęs tokius plačius kultūrinis horizontus, kaip Lietuvoje buvo užėmęs „Židiny“ ar „N. Romuva“, kad jo bendradarbių ir skaitytojų tarpe pilnai sutelpta įvairių pasaulėžiūrų žmonės.

Tai inteligentių skiriamas žurnalas. Bet tremtyje inteligentų, berods, daugiausia ir yra. Už tai tikrai kultūriškai kenčia toji šeima, kurios kulioje lentynoje nerandame „Aidų“. Šis žurnalas turėtų išlikti ir stovykliniam gyvenimui ateityje likviduojantis ir tapti didžiąja liūrisiskaidantiems lietuviams, bent toli, kol susikurs pastovesni ir pajėgesni vietiniai lietuvių centrai.

„Aidams“, žengiantiems į 1949 metus, linkime ištvėrnės pasirinktame kelyje. Pr. N.

LIETUVIŲ KULTŪROS FONDO CENTRAS KELIAMAS Į JAV

Prieš pat šventes, 1948 m. gruodžio 19 d., Ingolstade įvyko Lietuvių Kultūros Fondo Steigiamojo Komiteto posėdis, kuriame buvo priimta visa eilė svarbių, su Kultūros Fondo tolesne veikla susijusių nutarimų.

Jau anksčiau LKF Steigiamojo Komiteto narys Stasys Leskaitis, išvažiavo į JAV.

Dabar emigracijos srovė įtraukia ir kitus Komiteto narius. Vytautas Zemkalis yra pasirašęs išvykti į Australiją. Liudas Dovydenas ir Vytautas Alantas, galimas dalykas, taip pat netrukus emigruos į JAV. Todėl paskutiniam posėdyje turėjo būti plačiai išdiskutuotas tolesnės Kultū-

ros Fondo veiklos klausimas. Buvo nutarta Kultūros Fondo Centrą kelti į S. Ameriką, kur, kaip žinoma, yra įsikūrusi kultūriškai bei ekonomiškai pajėgiausia ir gausingusia lietuvių kolonija ir kur, kaip aukščiau pastebėta, greičiausiai apistos ir LKF Steigiamojo Komiteto narių daugumas. Persikėlus į JAV, buvo nutarta pirmiausia daryti visas pastangas išleisti Kultūros Fondo apolitinį, populiarų, iliustruotą žurnalą ir visomis galimomis priemonėmis imtis lietuvių knygomis ir visomis akcijomis, savaime aišku, nepamirštant tolesnio Kultūros Fondo organizavimo bei plėtimo pasaulio lietuviuose.

LKF Steigiamojo Komiteto narys Vytautas Zemkalis yra įgaliotas organizuoti Kultūros Fondo apygardą Australijoje.

Nutarta kooptuoti į LKF Steigiamajį Komitetą leidėjų atstovą Joną Lenkaitį, kuris taip pat emigruoja į JAV ir kurio patyrimas bei iniciatyva knygų leidime gali daug prisidėti prie Kultūros Fondo užsimojimų realizavimo, ieškant kelių patenkinti lietuvių spausdinto žodžio pareikalavimą po visą pasaulį išsibarčiusių mūsų tautiečių tarpe.

Taip pat buvo plačiai aptarta

susiorganizavusių Vakarų Vokietijoje Kultūros Fondo skyrių tolesnę veiklą. Tų skyrių jau tiek nomą, yra įsikūrusi kultūriškai bei ekonomiškai pajėgiausia ir gausingusia lietuvių kolonija ir kur, kaip aukščiau pastebėta, greičiausiai apistos ir LKF Steigiamojo Komiteto narių daugumas. Persikėlus į JAV, buvo nutarta pirmiausia daryti visas pastangas išleisti Kultūros Fondo apolitinį, populiarų, iliustruotą žurnalą ir visomis galimomis priemonėmis imtis lietuvių knygomis ir visomis akcijomis, savaime aišku, nepamirštant tolesnio Kultūros Fondo organizavimo bei plėtimo pasaulio lietuviuose.

— Pagaliau buvo nutarta tartis su mūsų leidėjais išleisti Vytauto Alanto brošiūrų lietuvių tautinės kultūros klausimais ir platinti ją su mūsų leidėjų išleista leidiniais.

— Aktinvinant Kultūros Fondo tolesnį organizacijos plėtimą pasaulio lietuviuose ir propaguojant pačią Kultūros Fondo idėją, nuspręsta paskelbti atsišaukimą į pasaulio lietuvius. Atsišaukima suderaguoti pavesta LKF Steigiamojo Komiteto pirmininkui Liudui Dovydenui.

Kuriama Lietuvių Meno Galerija

Didžiąjai daliai pajėgiausių Lietuvos dailininkų tremtyje ir svetimos žemės intensyviai tebesiant savo kūrybinį darbą, kyla klausimas, kas išsaugos geriausias jų kūrinius ateinančioms mūsų tautos kartoms? Atsakydamas į šį klausimą, Lietuvių Dailės Institutas šioje sunkioje mūsų tautai valandoje ryžtasi geriausias mūsų tremtyje esančius dailininkų kūrinius surinkti į vieną kolekciją ir šiuo žygiu padaryti užuomazgą Lietuvių Meno Galerijai, kuri bus visos Lietuvos tautos nuosavybė. Šio rinkinio meno kūriniai bus naudojami reprezentacinėms parodomis ruošti ir apskritai lietuvių meno propagandai.

Ta pačia proga Lietuvių Dailės Institutas pasižada kurti,

saugoti ir didinti lietuviškuosius meno turtus ir perduoti juos būsimoms kartoms. Nuoširdžiai sukuriant autentišką menas išryškina tautiškai individualybę bei jos meninę kultūrą. Meno gyvenimo gimtojo krašto gamta, sruvena tautos kraujas ir atspindi Dailės Institutas šioje sunkioje mūsų tautai valandoje ryžtasi geriausias mūsų tremtyje esančius dailininkų kūrinius surinkti į vieną kolekciją ir šiuo žygiu padaryti užuomazgą Lietuvių Meno Galerijai, kuri bus visos Lietuvos tautos nuosavybė. Šio rinkinio meno kūriniai bus naudojami reprezentacinėms parodomis ruošti ir apskritai lietuvių meno propagandai.

Lietuvių Dailės Instituto Suvažiavimas

LIETUVIAI PASAULYJE

ANGLIJOS LIETUVIAI VYKDO LIETUVIŲ NAMŲ VAIJŲ

Pr. metų pabaigoje DBLS-gos suvažiavimas nutarė Londone įsteigti „Lietuvių Namus“, kurie būtų viso šios šalies lietuvių veikimo židinys. Dabar vykdomas platus tų namų akcijų pirkimo vajas.

VĒL LIETUVIAI DAINININKAI Į ANGLIJĄ

Liet. solistai — Dambraskaite, Kairytė, Baranauskas, Nauragis ir prof. Jakubėnas sausio 15 d. vėl vyks į Angliją koncertuoti. Pradžioje lankysis Londone, paskui provincijoje. Didysis koncertas Londone bus vasario 19 d. — Nepriklausomybės šventės proga.

BRAZILIJOS KVICIAMI LIETUVIAI MUZIKAI?

Buęs Kauno valst. teatro orkestrantas J. Malaiška, grojąs Rio de Janeiro municipaliniame teatre, drauge su brazilų orkestru dirigentu yra sumanęs sukurti naują stiprų orkestrą, į kurį numatyta kviesiti lietuvius muzikus tremtinius: Iz. Vasilūną, P. Matiušką, A. Ambrozaitį, M. Saulių, Vl. Motiekaitį, Z. Nornelką. ALB

LIETUVIS BRAZILIJOSJE LAIMĖJO DAINŲ KONKURSA

Brazilijos Operos Bičiulių Dr-jos surengtame dainavimo konkurse (rugsėjo mėn.) tarp gausių varžovų baritonų varžybose laimėjo I-ą vietą ir gavo diplomą ir dovaną Sao Paulo operos choro dainininkas lietuvis Vacys Laurinaitis.

ARGENTINOJE MIRĖ LIETUVIS MUZIKAS

Spalio 27 d. Buenos Aires mirė lietuvis muzikas ir kompozitorius Česl. Poimanskis, sulaukęs

tik 36 m. amžiaus. Jis Argentinoje išgyveno 20 metų ir pasižymėjo kaip chorvedys, vargonininkas; dainuodavo ir solo. Yra parašęs muzikos kūrinių. Tarp kitų ir P. Babicko keliems kūriniams parašė muziką. ALB

LIETUVIO PASKAITA TARP-TAUTINIAME KONGRESE

Spalio mėn. Tukumano universitete Argentinoje antrajame P. Amerikos botanikų kongrese įdomią moksline paskaitą skaitė prof. agr. A. Krapovickas, Argentinoje gimęs ir užaugęs lietuvis, pasižymėjęs žemės ūkio ministerijos botanikas-tyrinėtojas. ALB

DP PARODA AMSTERDAME

Sausio 7 d. Amsterdamo valstybinio meno muziejaus patalpose atidaroma DP meno paroda, kuri tęsis vieną mėnesį. Parodoje dalyvauja 10 tautų 68 DP dailininkai su 300 eksponatų. Muziejaus direktorius atvežtaisiais paveikslais patenkintas. Katalogai atspausdinti olandų, anglų, ir prancūzų kalbomis. Vedamos derybos, kad parodą būtų galima perkelti į Londoną ir Paryžių. LLV/SB

PATAISYMAS

Prof. M. Biržiškos str. „Lietuvių kelias į mokslų akademiją“ išsibrovė keletas netikslumų ir korektūros klaidų: 50 nr. pirmoje skiltyje priešpaskutiniame skirsnyje reikia pridėti: „Reikia skirti 1855-56 m. Vilniuje įsteigtoji Archeologinė Komisija nuo veikusios ten po 1863 m. maskoliškosios Archeologinės Komisijos. Nr. 51 pirmoje skiltyje 5 eil. nuo apačios turi būti ne „In-ųjų Mokslių Draugija“, tik „Gudų Mokslių Draugija“. Nr. 52 trečioje skiltyje 10 eil. nuo apačios turi būti „Akademijos Prezidentas V. Krėvė-Mickevičius“.

GINTARO KAROLIAI MARIŲ ŽUVĖDRA

— Tavo kryžiaus ženklų paženklintus kardus paklojame, Viešpatie, Tau po kojoms. Pakelk Tu pats juos ir įduok į rankas savo ištikimų riterių, kurie štai stovi pasirenę šventam karo žygiui ir pagoniškajai kraštą. Jie teisingai įvykdys jame Tavo bausmę ir ant pagonių galvų išlies Tavo rūstybę.

— Paskutinio teismo dienos siaubu pripildyk žvėriško narsumo ir išdidumo pilnas pagonių širdis, kad jie, kaip pliaunami avinėliai, nulenktų po mūsų kardais galvas.

— Mes aukojame savo žygius šventos krikščionybės praplatinimui, o Viešpatie, palaimink juos dideliais laimėjimais ir pergale... — metalinių žodžių malda, kaip kardų žvangėjimas, aidėjo Marienburgo bažnyčios skliautuose.

Paminėjus karo pergale ir laimėjimus, didysis magistras savo sausa veidą nukreipė nuo altoriaus ir prieblando skęstantį bažnyčią. Ji buvo sausakimša riterių, kurie susisėdę į juodus apsiaustus, tarsi milžiniški juodvarniai, pusiau klūpojo, pusiau rymojo ant spindinių durtuvų.

Didysis magistras, matyt, labiau pasitikėjo narsiai nusiteikusiems riteriams, kaip altoriaus palaima. Daug pažįstamų veidų iš visos Europos didikų jis rado riterių gretose. Žygis turės būti įdomus ir sėkmingas.

Magistras pasitraukė į savo so-

sto, stovinčio dešinėje altoriaus pusėje, kertę ir patogiai atlošę žilstantį galvą į minkštą aksomo atramą. Sausą, vanagiškos išvaizdos veida pridengė tamsus masyvinės sakyklos šešėlis.

Senas vienuolis, kurio rankos nebūtų jau klausęs joks kardas, Dievo rūstybę drebindo riterių širdis, kad net bažnyčios langai trauktų ir drąsus. Pačiame amžiaus gerume. Pils bus paimta.

— Vyrai, moterys jums! — girdi, rodo, dabar dar savo komandą. Iš pilies rūšių kareiviai jau spėjo išritinti midaus ir vyno didelės bakšas. Dideliais žingsniais jis pasileidžia pats pirmas lipi akmeniniais tamsiais laiptais į pilies bokštą. Apačioje vyrų juokas ir moterų klyksmas. Bet jis plėšras žvėries instinktu jaučia, kad pilys turi būti ir daugiau moterų. Juo jaunesnės, tuo daugiau paslėptos — jis žino iš savo patyrimo.

Pačiam paskutiniame augštes du rūs tvirtai užklostos. Veltui jis mėgina tvirtais pečiais išversti, kardas irgi atšoka nuo kieto ažuolo. Susirenka daugiau kareivių. Viduje girdėti tylus kukčiotimas, kuris dirgintie dirgina kareivių kraują. Pagaliau jie griūtė įgrūvą į vidų.

Po keliolikos akimirų jis lieka vienas su savo auka glybyje. Į moters rūbus kabinasi klykdamas, kad degė ugnis ant pilų kuorų. Ne

„Mergaitė su degtukais“

—naujas Kasselio „Pasakos“ pastatymas. Kasselio Vaikų Teatras „Pasaka“, persiformavęs į to paties vardo skautų teatrą, gruodžio 26 d. vėl davė naują premierą — pagal Anderseną P. Maljeo sudarytą 2-ųjų veiksmų pasaką „Mergaitė su degtukais“.

Tai kalėdinė dovana stovyklos vaikams, kuri nutiekė jaunuosius geriau negu Kalėdų Senio žaislai. Daug triūso į šį pastatymą įdėjo P. Malžis, kuris kaip režisierius, dekoratorius ir šokių choreografas kūriniui suteikė savitą veidą. Mergaitė su degtukais (P. Dobrovolskytė) sugebėjo išryškinti vargšės našlės dvasinius pergyvenimus, duoda-

gal dėl kitu nežinomų priežasčių, saugojo jis savo auklėtinį, kaip akį kaktose.

Magistras, nemėgo, kad kas knaisiotų po jo paslaptis. Viena tik buvo žinoma, kad jis, kaip kryžiuočių didysis magistras, jau penkiolika metų sėdėjo Marienburgo pily. Tada, kai jis, grįžęs iš pagonių krašto, padėjo Romos pasiumtinui po kojų sudegintus Raudonės pilies pelenų žiupsnelį, išskaičiavo karo grobį arkliais, raguočiais ir žmonėmis, Romos pasiumtinys krikščionybės vardu suteikė jam riterio titulą. Mirus Marienburgo magistrui, jis padarė amžinus vienuolio apžadus ir, pamynęs šio pasaulio pragaištingą tuštybę, išėdė į Marienburgo sostą.

Nuo tada karo žygiams jis daugiau nevadovavo, bet juos aistrin, kai rengė, sukviestas riterius iš visos Europos, o patį pastenkino tik karo grobio rūpestingu suskaičiavimu. Kai kels mėnesius davė lėbavę svečiai ištraukdamas į rytus, didysis magistras, tylus ir pančius, slankioje ištuštėjusiame dvare, tarsi, laukinis žvėris, praradęs nevaržytą laisvę. Jis vėl atgydavo, kai pasigirdavo pilies bokšte trimitas ir šaukdamai pranešė apie grįžtančius karius. Pir-

mieji pasirodydavo riteriai su pagrobtais moterimis ir vaikais. Paskui juos sumitieji karo belaisviai varydavo arklį ir raguočių kaimenas.

Gal jau buvo įgytu vienuoliškų dorybių pažymys, o gal tik besikartinančios senatvės reiškinys, kad didysis magistras pagrobtus arklius ir raguočius pradėjo rūpestingiau skaičiuoti kaip moteris... Pasibaigus pamaldoms, magistras išėjo į vėlybos vasaros naktį. Nors žemė alsavo dar šiltu kvapu, nuo augšto mėnesiena užlieto dangaus skliauto dvelkė šviežia vėjuma.

Prie upės ir miestelio pakraščiuose degė daugybė laužų. Tarškieji vėžimai, žvengė arkliai, kai kur dainavo kareiviai.

Magistras nuėjo į daugiausia apsviestą pilies sparną rudyti vaišingą šeiminiuką.

II

Sernų kailiais išklotoje vado palapinėje gulėjo Alpis. Jis jautėsi išvaręs po dienos žygio. Karšta buvo nedengtos valtyje. Be to dar neaiškios, sujauktos mintys, kaip diegliai varstė jauno vyro galvą. Žygio vadas, stambus, energingų broužų Nassovo kunigaikštis, taip pat nerodė noro kalbėti.

Tylą nutraukė, kilęs triukšmas prie palapinės angos. Du kareiv-

vai įvedė baltas ilgais plaukais, tokiais pat rūbais ir barzda šimtametį senį.

— Dievų ir šio krašto žmonių tarnas esu aš, šviesusis riteri, — pradėjo senis, žemai nulenkdamas galvą.

—Tavo galoje yra įsakyti kareiviams, kad paleistų moteris, kurias kareiviai sugavo, sudedant aukas ant šventosios ugnies. Jūs išplėšėte žmonių turta, išžudėte vyrus arba paėmėte ir nelaisvę. Kokių aukų dar reikalaujate nekaltoms merginoms išpirkti... — Seni, matyt, jau užmiršai, kad vyrai negalima užmokėti už malonumus, kuriuos jam suteikia moteris... bet nerūšėsim — juokėsi dviprasmiškai vadas.

— Atveskite moteris čia — įsakė jis laukiančiam kareiviui.

— Sudėkite mums tokių paupušalų duoklę — sviedė Alpis seniai po kojų gintaro karolius. Atsargiai kaip šventenybę pakėlė vaidila karolius ir gilii žvilgsniu pėrvėrė Alpio veidą.

— Nenoriu Tau blogo lemti, jaunasis riteri. Tegul kerštas būva teisingųjų dievų, o ne žmogaus rankose. Bet išplėšti gintaro karolių nesuteiks širdį ramiybės.

— Sėsk, seni. Papasakok mums kokią nors jūsų burtų ir riterių istoriją. Jūsų burtai mums nebaisūs, bet pasakos man patinka — kreipėsi Alpis. (b. d.)



Iš „Pasakos“ teatro ankstesnio pastatymo „Brolių beiškant“.

Edv. Sul.

Karinės valdžios instrukcija grįžtančiųjų priėmimo į stovyklas reikalu

Instrukcija liečia: Grįžtančius, jų tinkamumą gauti IRO globą, aprūpinimą ir išlaikymą, Ji netaikoma politiniams infiltrantams (dabartiniams pabėgėliams) ir išvykusiems pagal Westward HO schemą.

Instrukcija pavadinta: JOINT PW/DP Instr. 73, išleista 1948 m. gruodžio 7 d.

I TIKSLAS

Si instrukcija nustato tvarką, kurios privaloma laikytis registruojant, nustatant tinkamumą gauti IRO globą ir priimant į DP stovyklas asmenis apibrėžtus paragrafe II.

II PRITAIKYMAS

Si instrukcija liečia asmenis, kurie kuria nors įkurdinimo schema, palikę Vokietijos Britų Zoną, grįžta atgal į šią zoną apsigyventi ir prašo arba reikalauja IRO globos.

Šioj instrukcijoj jie vadinami GRĮŽTANČIAIS.

Grįžtančių iš Westward HO schemos tvarkymas pasilieka ir toliau nepakeičias ir šia instrukcija nėra tvarkomas.

III INSTRUKCIJOS, KURIOMIS PASIREMTA

IRO Vyr. Būstinės Zenevoje Memorandumu, išleistu 1948 m. lapkričio 10 d. (IRO-HCM-WEL-18), apie pabėgėlių reikalų tvarkymo procedūrą ir politiką.

IV GALIOJIMAS

Si instrukcija tuoj pat įsigalioja.

V BENDRIEJI PRINCIPAI

1. Kiekvienas grįžtančias į šią zoną privalo būti nukreipiamas į BRAUWEILER CAMP — 26/46 DPACCS — 913 Area Office North Rhine Westphalia, arba į

kitą kurią stovyklą, jei tas bus vėliau nurodyta atskirom instrukcijom.

2. Nė vienas grįžtas negali būti priimamas į stovyklą IRO aprūpinimui ir išlaikymui neperėjus Brauweiler stovyklos, taip kaip šioj instrukcijoj nurodyta.

VI PRIĖMIMAS Į BRAUWEILER STOVYKLĄ

1. Grįžta gali atvykti patys atskirai arba organizuotomis grupėmis, pagal IRO specialius potvarkius su savo atstovais įkurdinimo kraštuose.

2. DPACCS (arba 913 IRO Area Office) turi būti iš anksto painformuota apie grįžtančių atvykimą, patiekiant jų vardinius sąrašus.

3. Kiekvienas grįžtas turi atvykti į 26/46 DPACCS Brauweiler Camp, ir įrodyti, kad jis, arba ji yra asmuo, įeinantis į kategoriją, nurodytą paragrafe II.

4. 26/46 DPACCS tokį asmenį priims stovyklon laikinam aprūpinimui ir išlaikymui.

5. Apie kiekvieno grįžtančio atvykimą 26/46 DPACCS greičiausiu keliu painformuoja 913 IRO Area Office.

6. Grįžtančių skaičius turi būti parodomas atskirai nuo nuolatinių stovyklos gyventojų, grafijoje „returnees in tranzite“.

VII PROCEDŪRA — KLASIFIKACIJA

1. Kiekvienas grįžtas turi būti apklaustas IRO Eligibility (atrinimo) valdininko, kad nustatytų, ar grįžtas:

a) priklauso IRO mandatui (kai grįžtančio tinkamumas IRO global anksčiau nebuvo nustatytas, arba jei abejojama jo turimu IRO statusu),

b) nustojo būti IRO globotiniu,

c) turi ir toliau (naujai) gauti IRO aprūpinimą ir išlaikymą.

2. Grįžta, kurie iš anksčiau turi IRO globą, privalo būti skirstomi į šias kategorijas:

a) grįžė dėl pateisinamų priežasčių: dėl sveikatos, netinkamumo, pasibaigusio su darbdaviu kontrakto ne iš grįžtančio kaltės, arba dėl skubios šeimyninės priežasties ir t. t.,

b) grįžė dėl savo kaltės: dėl savavališko darbo kontrakto sulaužymo, atsisakymo dirbti, blogo elgesio, išsuntimo ar išstėmimo už bloga elgesį ir t. t.,

c) grįžė dėl kitokių, kaip pasitraipose a ir b nurodyta priežasčių.

3. Asmenys, paskirti į kategoriją apibrėžtą p. VII, straipsniu 2, pastraipa a, gali būti priimti stovyklon aprūpinimui ir išlaikymui. Toki asmenys gauna iš Eligibility Officer 913 IRO Area Office tokį pažymėjimą:

„913 IRO Area Office . . . Data . . . CERTIFICATE OF RECOMMENDATION

(Recomendacinis Pažymėjimas)
1. . . . (Name — Pavardė)
2. . . . (Age — Amžius)
3. . . . (CM/1 Form No)
4. . . . (Citizenship—Pilietybė)

Who has returned (kas grąžino)
From . . .
Country — Kraštas
On . . . (data)

has reported to Brauweiler Camp and having been interviewed as to his/her IRO status and found to be within the mandate of the Organisation, is recommended for admission to care and maintenance at . . . (camp of destination).

atvyko į Brauweiler stovyklą, apklaustas apie turimą IRO statusą ir rastas tinkamu į organizacijos mandata, rekomenduojamas priimti aprūpinimui ir išlaikymui . . . stovyklon.

Copy to: 26/46 DPACCS Brauweiler Camp. Signature . . . (parašas Eligibility Officer).

4. Vykdymas: Visus asmenis gavusius rekomendacinius pažymėjimus (kaip nurodyta str. 3), 26/46 DPACCS viršininkas turi siųsti į jų kilmės stovyklas, arba į stovyklas, kur gyvena jų šeimos, arba į stovyklas nurodytas 628 Relief Detachment'o, išsiaiškinus su atitinkamu DPACCS, u.

Grįžtas turi gauti iš 26/46 DPACCS viršininko kelionės dokumentą į priimančią stovyklą.

5. Rekomendacinis pažymėjimas (pagal str. 3) kartu su kelionės dokumentu, išduotu 26/46 DPACCS (pagal str. 4), yra įgaliojimai grįžtančių tuojau priimti į DP stovyklą aprūpinimui ir išlaikymui.

6. IRO Area Office, kurios srityje yra priimanti stovyklą, perregistruoja visus grįžtančius ir juos rekomenduoja kaip būtinus atvejus pagal nustatytas taisykles.

7. Asmenys, paskirti į kategoriją pagal VII, str. 2, pastr. b, skelbiami netinkamais gauti IRO globą per 913 IRO Area Office, remiantis Konstitucijos I dalimi, D skyriumi, d ir arba e straipsniu.

8. Eligibility valdininkas turi nepraslienkinti su Provisional Order No 42, liečiančiu Eligibility procedūros aiškinimą prašant peržiūrėti byla. Tais atvejais, kai grįžtančias naudoja teise apeliuoti, 913 IRO Area Office turi parengti ir pateikti apeliaciją į zonos būstinę kaip nurodyta tuo reikalu išleistoje instrukcijoje.

8. Asmenys, paskirti į kategoriją pagal p. VII, str. 2, pastr. c, laikomi tinkamais gauti IRO teisinę ir politinę globą, imamai teise reparitruoti ir emigruoti, jei tik jie nėra nustoje IRO globos dėl kitų priežasčių. Jiems gali būti atimta teisė įskurdinti IRO lėšomis.

9. Asmenys, paskirti kategorijon pagal str. 7 ir 8 nežiūrint, ar jie naudoja teise apeliuoti ar ne, tuoj po sprendimo nustoja teisės į aprūpinimą ir išlaikymą, kurį gaudavo iki išvykimo įskurdinti.

10. 913 IRO Area Office Eligibility valdininkas padaro netekusiu aprūpinimo ir išlaikymo asmenų sąrašą, nurodydamas jų pavardes, vardus, gimimo datos, p.

17. Dokumentacija. Visų grįžtančių, pasiliekančių IRO mandate, eligibility pažymėjimas ir CM/1 forma (punktas 20) turi būti su išrašu: „Returned from (grįžęs iš) . . . (Country of resettlement — Įkurdinimo šalis)“

On . . . data

Asmenų, išvykusių pagal įkurdinimo schemas, visi dokumentai, kaip CM/1 A forma, Įkurdinimo Dokumentas, DP/2 kortelė ir t. t., dar esą DPACCS, turi būti persiūsti atitinkamai IRO Area Office.

Registracijos valdininkas visus šiuos dokumentus, kartu su CM/1 forma (jei ji yra IRO office),

turi registruoti visų grįžtančių pavardes.

Tais atvejais, kai grįžtančias rekomenduojamas aprūpinimui ir išlaikymui, 913 IRO Area Office turi pasiūsti CM/1 formą ir visus kitus dokumentus į atitinkamą IRO Area Office tos stovyklos, kurį priima.

19. Paskelbimas. Šios instrukcijos nuostatai turi būti kuo plačiausiai paskelbti Pereinamosios Stovyklose (Transit Camp) ir visose Stovyklose (Assembly Centres) paaiškinant naujas sąlygas, kurias grįžtančias ras pavykęs į šią zoną.

(pas.) J. Forrest Ingle Zonos Direktoriaus Pavaduotojas už IRO Zonos Direktorių C. A. B. McVittie už PW/DP Skyr. Virš.

Kalėdinis mažųjų tremtinių džiaugsmas. J. Gaidžio nuotr.

lietybė, IRO CM/L Form No ir siunčia į 913 IRO Area Office, kur jie turi būti laikomi taip, kad lengva būtų jais pasinaudoti.

11. 628 Relief Detachments turi atlikti parengimus kuo greičiau juos vokiečių ūkiui perduoti.

12. Jei netekęs aprūpinimo ir išlaikymo, grįžtančias yra galva šeimos, gyvenančios stovykloje, 913 IRO Area Office praneša IRO Area Office tos srities, kur šeima gyvena, apie sprendimą, kad grįžtančias nepriimamas aprūpinimui ir išlaikymui.

13. IRO Area Office, kurios srityje gyvena kiti šeimos nariai, turi imtis žygių, kad visa šeima netektų aprūpinimo ir išlaikymo ir apie sprendimą praneša atitinkamam Relief Detachmentui, kad tuo būdu visa šeima būtų perkelta į vokiečių ūkį galimai neišsklaidyta.

14. Jei grįžtančias, būdamas šeimos galva, yra paskelbiamas netinkančiu gauti IRO globą, netinkamumas liečia tada ir visus jo šeimos narius.

15. Grįžta, kuriems nesuteikiamas aprūpinimas ir išlaikymas, ir jų šeimos nariai, kuriems nutraukiamas aprūpinimas ir išlaikymas, kiekvienas individualiai aprūpinami pažymėjimais:

a) jei jie eligibility valdininko yra paskelbiami netinkamais IRO global ir tas sprendimas nebūna galutinis (atvejas kai įteikiama peticija), tada gauna pažymėjimą, kad turi IRO teisinę ir politinę globą tik reparitruojant. Pažymėjimas galioja tik 3 mėnesius. Šis laikotarpis gali būti pratęstas dar 3 mėnesiams, jei sprendimas iš Apeliacinės Komisijos dar nėra gautas.

b) jei jie netenka tik aprūpinimo ir išlaikymo, gauna pažymėjimą, kad jie tinka IRO teisinei ir politinei globai įskirtinai

i. reparitruojant ir įkurdinimui ar

ii. reparitruojant, bet ne įkurdinimui IRO lėšomis.

16. Grįžtančiej, kurių tinkamumas IRO global anksčiau nebuvo nustatytas, turi būti registruojami ir 913 IRO Area Office

apklausirėjami. Jei jie bus rasti tinkami, gali būti priimti stovyklon, kurią nurodys 628 Relief Detachment, remdamasis „būtinu atveju“ rekomendacija patiekia 913 IRO Area Office.

17. Dokumentacija. Visų grįžtančių, pasiliekančių IRO mandate, eligibility pažymėjimas ir CM/1 forma (punktas 20) turi būti su išrašu: „Returned from (grįžęs iš) . . . (Country of resettlement — Įkurdinimo šalis)“

On . . . data

Asmenų, išvykusių pagal įkurdinimo schemas, visi dokumentai, kaip CM/1 A forma, Įkurdinimo Dokumentas, DP/2 kortelė ir t. t., dar esą DPACCS, turi būti persiūsti atitinkamai IRO Area Office.

Registracijos valdininkas visus šiuos dokumentus, kartu su CM/1 forma (jei ji yra IRO office),

turi registruoti visų grįžtančių pavardes.

Tais atvejais, kai grįžtančias rekomenduojamas aprūpinimui ir išlaikymui, 913 IRO Area Office turi pasiūsti CM/1 formą ir visus kitus dokumentus į atitinkamą IRO Area Office tos stovyklos, kurį priima.

19. Paskelbimas. Šios instrukcijos nuostatai turi būti kuo plačiausiai paskelbti Pereinamosios Stovyklose (Transit Camp) ir visose Stovyklose (Assembly Centres) paaiškinant naujas sąlygas, kurias grįžtančias ras pavykęs į šią zoną.

(pas.) J. Forrest Ingle Zonos Direktoriaus Pavaduotojas už IRO Zonos Direktorių C. A. B. McVittie už PW/DP Skyr. Virš.

Kalėdinis mažųjų tremtinių džiaugsmas. J. Gaidžio nuotr.

lietybė, IRO CM/L Form No ir siunčia į 913 IRO Area Office, kur jie turi būti laikomi taip, kad lengva būtų jais pasinaudoti.

18. 913 Area Office pagal dokumentus, gaunamus iš kitų area,

siunčia į 913 IRO Area Office, kur jie turi būti laikomi taip, kad lengva būtų jais pasinaudoti.

19. Paskelbimas. Šios instrukcijos nuostatai turi būti kuo plačiausiai paskelbti Pereinamosios Stovyklose (Transit Camp) ir visose Stovyklose (Assembly Centres) paaiškinant naujas sąlygas, kurias grįžtančias ras pavykęs į šią zoną.

(pas.) J. Forrest Ingle Zonos Direktoriaus Pavaduotojas už IRO Zonos Direktorių C. A. B. McVittie už PW/DP Skyr. Virš.

ANGLIAKASIŲ KALĖDOS

Charleroi, Belgija.

Charleroi apylinkėj yra tik apie 300 lietuvių angliakasių. Jie išmėtyti mažais būreliais, bet pasinaudoja kiekviena proga susirinkti į vieną vietą ir pasijusti vieno krašto ir vieno likimo žmonių. Tokia proga buvo Kalėdų šventės. Tiesa, belgai tą šventę nelabai gerbia. Kūčių vakare ir Kalėdų naktį kasyklose eina darbas. Lietuviui toks šventadieniškas darbas visai ne prie širdies, ir tik vieną kitą lietuvių, pabijoję darbo įstatymo ir nuėjo į kasyklą. — Seimose buvo atšvęstos Kučios su slizikais, aguonų pienu ir visais kitais tradiciniais patiekalais. Viengungiai ūgi buvo dažniausiai kur nors į šeimas pakviesti. —

Paskui buvo Kalėdų pamaldos. — Courcelles dalyvavo belgų parapijos vidurnakčio Mišiose, nes klebonas buvo kvietęs visus užsieniečius pagiedoti po vieną giesmę savo kalba. Lietuviškas „Sveikas Jėzau gimusis“ skambėjo daug geriau, negu kitų užsieniečių ir pačių belgų giesmės. . . .

turi registruoti visų grįžtančių pavardes.

Tais atvejais, kai grįžtančias rekomenduojamas aprūpinimui ir išlaikymui, 913 IRO Area Office turi pasiūsti CM/1 formą ir visus kitus dokumentus į atitinkamą IRO Area Office tos stovyklos, kurį priima.

19. Paskelbimas. Šios instrukcijos nuostatai turi būti kuo plačiausiai paskelbti Pereinamosios Stovyklose (Transit Camp) ir visose Stovyklose (Assembly Centres) paaiškinant naujas sąlygas, kurias grįžtančias ras pavykęs į šią zoną.

(pas.) J. Forrest Ingle Zonos Direktoriaus Pavaduotojas už IRO Zonos Direktorių C. A. B. McVittie už PW/DP Skyr. Virš.

Kalėdų 1-ją dieną lietuviškos pamaldos buvo dviejose Charleroi srities kraštuose. Aiseau lietuvių grupei pamaldas atlikė T. Mikalauskas S. J. Forchies stovyklėj Sv. Mišias lietuviams atlikė amerikietis jėzuitas T. Gehring. Sv. Mišioms patarnavo gen. Grigaliūnas-Glovackis, kurs niekadoms neužleidžia tos pareigos kitam, jeigu pats gali į pamaldas atvykti. — Po pamaldų T. Gehring susipažino su stovyklos gyvenimu (Forchies yra tikras ba-

rakų miestás, nors lietuvių čia tik 12 šeimų), apėnkė lietuvių, šeimas, pasivašino, nusifotografavo su jomis.

Kalėdų 2-ją dieną lietuvių susitikio pačiam Charleroi centre. Viename belgių seserų vienuolyne buvo pamaldos, kurias atlikė T. Pupinis S. J. Po pamaldų salėj buvo Kalėdų eglutė, kur lietuvių vaikai kartu su Kalėdų senuku pažaidė, padainavo ir pasidžiaugė. Viengungiai angliakasiai per Kalėdų senuką įteikė vaikams gausių iš gražių dovanų. Ypač dėkoti reikėtų pp. Martuzaičiui, Brasui, Zaleckui ir kitiems.

PRANEŠIMAI

BCT kartotekos pranešimas

BCT Kartotekoje yra gauta iš JAV adresai šioms asmenims: Antanui Stirmaičiui, Jonui Valantėjui, Valei Toleikyteli-Saulienėi, Jonui Petrukiui, Aleksandrui Bonačiui, Juozui Šukui, Kazui Kazlauskui.

PCIRO įstaiga, per BCT Kartoteką ieško šių asmenų: Stasiukaitis Magda, 35 metų, Naujininkai, Vilkaviškis, Niuznaitis, Jeva, 42 metų, Niuznaitis Simonas, 50 metų, Pilviškiai, Vilkaviškio gatvė Nr. 18, Ciparis Maria, Mantviedienė, Krs. Heidekrug, Memelienė, Valeria Marčiulionienė, apie 50 metų, gyv. Kaune, Šimkus Helena, gim. 1913 m., Vilnius. Šimkus Antoni, Janokaitis Stefanija, apie 50 m., gyv. Kelmė, Raseinių gatvė Nr. 2, Ignatavičius Zenonas, apie 40 metų.

Pastaba: Kreipiantis šiais reikalais, prašome nurodyti laikraščio numerį ir datą. Rašyti aiškų ir tikslų adresą.

BCT Kartoteka, Detmold, Wittjestr. 14.

AUSTRALIJA PRIIMS IR NAŠLES SU VAIKAIS

— IRO praneša, kad pagal naująjį Australijos imigracijos

plana, pagal kurį bus įsileista į Australiją per 100.000 tremtinių, bus į Australiją įsileidžiami ir našlės bei našliai su vaikais ir be jų, ir šeimos, kurių vyras ar žmona yra karu metu dingę.

Taip pat nurodoma, kad šeimoms į Australiją bus gabenamos kartų. (IRO Bul., No 23)

Bad Rehburg sanatorijoje guli lietuvių nuosirdžiai dėkoti: 1. Uchėtas L. R. Kryžiui už Kalėdų švenčių dovanas.

2. Uchėtas lietuviams skautams už Kalėdų švenčių dovanas, paaukotas knygas, žurnalus ir laikraščius ir už Kalėdų antrąją dieną suruoštą ligoniams lietuvišką programą-koncertą.

Ligonių vardu seniūnas Radzevičius

NEGALĖDAMI atskirai padėkoti visiems mūsų švenčių proga sveikinusiems, čia viešai tariame nuosirdžius padėkos žodžius ir patikiname, kad Jūsų linkėjimai ištvirti varomuose lietuviškos kultūros, vieningos tautinės bendruomenės ir politikos baruose ir toliau bus mūsų darbų kelrodžiu.

„Lietuvių Žodžio“ Redakcija ir Administracija

SPORTAS

LIETUVIAI SPORTININKAI ANGLIJOJE

— Kuriama Anglijos lietuvių sporto sąjunga. DBLS-gos Centro Valdybą pritarus, iniciatyvos ėmėsi manchesteriečiai sportininkai.

— Gruodžio 6 d. manchesteriečių liet. „Kovas“ krepšinio pirmenybių rungtynėse įveikė anglus 75:6 (52:4). Gruodžio 9 d. antras rungtynės laimėjo „Kovas“ 100:17 (46:7) rezultatu.

— Gruodžio 6 d. Londono lietuvių „Tauras“ laimėjo krepšinio pirmenybių rungtynes prieš anglus 39:33 (24:20). Gruodžio 13 d. „Tauras“ įveikė Anglijos jaunių meistręj Easbury YMCA 26:19 (13:10).

BOKSININKAS J. ZEMAITIS LAIMĖJO SIDABRO TAURĖ

Gruodžio 7 d. Londono anglų sporto klubo surengtame bokso turnyre darbininkas boksinkininkas J. Zemaitis, įveikęs anglus Gange ir Bröwes, laimėjo sidabro taurę.

VLADAS FIJALKAUSKAS — ARGENTINOS ČEMPIONAS

Eilę metų dalyvaujantis įvairiose Argentinos sporto pirmenybėse jaunas lietuvis Vl. Fijalkauskas pr. metais Argentinos spalvas gynė ir Londono Olimpijadoje. Spalio mėn Buenos Aires įvykusiose Argentinos žiemios plaukiojimo pirmenybėse „Senior“ kategorijoje jis laimėjo laisvo stiliaus 100 m plaukimo lenktynės 3x100 m, nugalėdamas stipriausius Argentinos sporto varžovus, ir įgijo dvigubą Argentinos čempiono vardą.

SPORTAS KASSELJE

Gruodžio 18 d. baigėsi stovyklos vyrų vieneto stalo teniso turnyras, kuris buvo vykdomas dviejų minusių sistema. Nedaiviaujant ankstyvesniam stovyklos lietuvių ir baltiečių stalo teniso meistrui Vl. Adomavičiui, į finalą iškopė jaunieji — Butkevičius ir Keleris. Finaliniame susitikime Keleris, parodęs gražesnį žaidimą, įveikė Butkevičių 3:0, tapdamas stovyklos stalo teniso meistriu.

III-je vietoje liko A. Kazakevičius, IV-toj — Mėlinis ir V-toj — Kaladė.

Tuo pačiu metu Gimnazijoje vyko Fizinio Auklėjimo Būrelio „Vytiš“ stalo teniso pirmenybės. Berniukų A kl. nugalėtoju tapo Mėlinis (IV kl.), 9 tšk. 2. Butkevičius (VI kl.), 8 tšk. Berniukų B kl. pirmenybėse vyko dviejose grupėse. Čia laimėtojus išėjo J. Snarskis (III kl.) su 3 tšk., 2. Drazdys (V kl.), 2 tšk. Mergaičių kl. pirmą vietą užėmė Z. Levickaitė (III kl.) su 6 tšk., setų sant. 13:2, antroje vietoje palikusi N. Zelvytė (III kl.) 6 tšk., setų sant. 13:3.

— Gruodžio 9 d. Gimnazijoje vyko tradicinės Mokytojų-Mokiniių stalo teniso rungtynės, kurias laimėjo mokiniai pusemė 6:3. Ankstyvesnius keturis susitikimus buvo laimėję taip pat mokiniai — 6:3, 7:2, 8:1 ir 9:0.

— Paskutinąją Senujų Metų dieną, gruodžio 31-ją įvyko futbolo rungtynės tarp S. K. „Lituanicos“ ir jugoslavų „Sumadijos“, kuri Kasselio vok. Kreisklase pirmenybėse užėmė antrą vietą. Laimėjo jugoslavai (4:2). Lietuviams įvarčius pelnė Sabaliuskas ir Ališauskas.

Tenka pažymėti, kad du „Lituanicos“ žaidėjai dėl įvairių kaprių žaidė už jugoslavų klubą. Šis nesportiškas elgesys, atrodo, bus paimtas dėmesin, ir šie žaidėjai bus nubausiti. —Edv.—

has reported to Brauweiler Camp and having been interviewed as to his/her IRO status and found to be within the mandate of the Organisation, is recommended for admission to care and maintenance at . . . (camp of destination).

atvyko į Brauweiler stovyklą, apklaustas apie turimą IRO statusą ir rastas tinkamu į organizacijos mandata, rekomenduojamas priimti aprūpinimui ir išlaikymui . . . stovyklon.

Copy to: 26/46 DPACCS Brauweiler Camp. Signature . . . (parašas Eligibility Officer).

4. Vykdymas: Visus asmenis gavusius rekomendacinius pažymėjimus (kaip nurodyta str. 3), 26/46 DPACCS viršininkas turi siųsti į jų kilmės stovyklas, arba į stovyklas, kur gyvena jų šeimos, arba į stovyklas nurodytas 628 Relief Detachment'o, išsiaiškinus su atitinkamu DPACCS, u.

Grįžtas turi gauti iš 26/46 DPACCS viršininko kelionės dokumentą į priimančią stovyklą.

5. Rekomendacinis pažymėjimas (pagal str. 3) kartu su kelionės dokumentu, išduotu 26/46 DPACCS (pagal str. 4), yra įgaliojimai grįžtančių tuojau priimti į DP stovyklą aprūpinimui ir išlaikymui.

6. IRO Area Office, kurios srityje yra priimanti stovyklą, perregistruoja visus grįžtančius ir juos rekomenduoja kaip būtinus atvejus pagal nustatytas taisykles.

7. Asmenys, paskirti į kategoriją pagal VII, str. 2, pastr. b, skelbiami netinkamais gauti IRO globą per 913 IRO Area Office, remiantis Konstitucijos I dalimi, D skyriumi, d ir arba e straipsniu.

8. Eligibility valdininkas turi nepraslienkinti su Provisional Order No 42, liečiančiu Eligibility procedūros aiškinimą prašant peržiūrėti byla. Tais atvejais, kai grįžtančias naudoja teise apeliuoti, 913 IRO Area Office turi parengti ir pateikti apeliaciją į zonos būstinę kaip nurodyta tuo reikalu išleistoje instrukcijoje.

siunčia į 913 IRO Area Office, kur jie turi būti laikomi taip, kad lengva būtų jais pasinaudoti.

18. 913 Area Office pagal dokumentus, gaunamus iš kitų area,

siunčia į 913 IRO Area Office, kur jie turi būti laikomi taip, kad lengva būtų jais pasinaudoti.

19. Paskelbimas. Šios instrukcijos nuostatai turi būti kuo plačiausiai paskelbti Pereinamosios Stovyklose (Transit Camp) ir visose Stovyklose (Assembly Centres) paaiškinant naujas sąlygas, kurias grįžtančias ras pavykęs į šią zoną.

(pas.) J. Forrest Ingle Zonos Direktoriaus Pavaduotojas už IRO Zonos Direktorių C. A. B. McVittie už PW/DP Skyr. Virš.

IESKOME 1000 TREMTIES